

Адыгэ голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЦХЭР:

Я 2-рэ нэклубгъор

Адыгеим иочылхэм яконференцие кыратхы-кыгъэр, нэмыкI кэбархэри.

Я 3-рэ нэклубгъор

Мыекьопэ мэшIокугъогу станцием илофшIакиэ фэгъэхыгъэр.

Я 4-рэ нэклубгъор

ТхакIоу Цуекъо Юныс тикорреспондент дишIы-гъэ зэдэгушыIэгъур.

Юфыгъохэм атегушыIагъэх

Мы илгэситIу благъэхэм кыаклоцI спорт псэолъэ заулэ Адыгеим щатIупщынэу рахъухъэ. БэмышIэу зэлукIэгъоу шыIагъэм Адыгеим и Премьер-министр-рэу КъумпIыл Мурат министерствэ, ведомствэ зау-лэмэ япашэхэм псэолъэшIыным мылкъу кыфы-хэгъэкIыгъэнымкIэ, проект-сметэ документацием изэхэгъуонкIэ, пIалъэхэр кыдэлъытэгъэнхэмкIэ пшъэрылгъэ гъэнэфагъэхэр афишIыгъэх.

Мы зэлукIэгъум хэлэжыагъэх кыалэу Мыекьуапэ иадминистра-ции, Адыгэ Республикэм финан-схэмкIэ и Министерствэ, Адыгэ Республикэм физкульту-рэмрэ спортырэкIэ и Коми-

тет, архитектурэмкIэ кьэлэ гъэ-лорышIапIэм япашэхэр, архи-тектурнэ-проект организацием илIыкIо.

— Бюджет мылкъур шIуагъэ кытэу дгъэфедэн ыкIи итхъу-

хыагъэр зэкIэ шыIэныгъэм шы-пхырытщын фае. Мы юфым Адыгеим и ЛIышхъэу Тхы-кIушынэ Аслъан мэхъаншхо реты ыкIи тэри пшъэрылгъэу кытфашыгъэр зэкIэ дгъэц-кIэн фае, — кыIуагъ Къум-пIыл Мурат.

Адыгэ республикэ стадион-ным игъэкIэжыны иухын, спорт щэрыуапIэм, олимпиадэхэм ах-лэжъэштIэ кIэлэцIыкIухэмрэ ныб-жыкIэхэмрэ зышгэгъэсэштIэ Адыгэ республикэ бэнапIэу Я. Коблым ыцIэ зыхышIтым яшын, поселкэу Гавердовскэм спорткомплекс шыгъэпсыгъэ-ным япхыгъэ юфыгъохэм зэ-лукIэгъум щатегушыIагъэх. Премьер-министрэр псэуалъэ-хэм япроект-сметэ докумен-тациехэм яэкспертизэ епхы-гъэ юфыгъохэмкIэ загъэчаны-нэу кыаджагъ.

Нахыбэ хъугъэ

Украинэм зэо-зэпэуцужьэу кытгэджагъэм ыпкIэ кыкIыкIэ Адыгеим кыихъэрэм ипчъагъэ джыри кыыхэхъуагъ. Заор нахъ лъэш кызырэхъугъэр ары цIыфхэм ашхъэ кырахыжыжыныным ушхъа-гъоу фэхъугъэр. Зы мазэм кыкIоцI нэбгырэ 200 фэдиз республикэм кыыхагъ.

АР-м юфшIэнымкIэ ыкIи со-циальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Ми-нистерствэ кызыртыгъэмкIэ, охътэ гъэнэфагъэм ахэр зы-щыпсэуштIэ пунктэу агъэпсы-гъэхэм ачIагъэтысхыагъэхэм япчъагъэ тхыамэфитIум кы-кIоцI нэбгырэ 14-кIэ нахыбэ хъугъэ. Ащ фэдэ пунктищэу непэ юф зышIэрэм пстэум-кIи нэбгырэ 203-рэ ачIэс. На-хыбэу зышхъэ кызырэхъужьэ-жыгъэхэр зыщыпсэухэрэр гъэ-псэфылIэ-лэзапIэу «Кавказ» зыфилорэм щагъэпсыгъэ пун-ктыр ары.

Украинэм кыкIыгъэхэм псэ-укIэ амал тэрэххэр ятыгъэнхэм пэуагъэхъанэу тIогъогогъо зэ-кIэмкIи сомэ миллион 11-рэ

мин 526-рэ республикэм кы-фэкIуагъ. ЮфшIапIэ лухъаным зыныбжэ нэсыгъэу пунктхэм ачIэсхэм зэкIэми юфшIапIэ чы-плэхэр арагъэгъотыгъэх. Илгэ-сым кыкIоцI УФ-м кощын юф-хэмкIэ икIулыкIу икIуамау АР-м шыIэм зышхъэ кызы-хыжыжыгъэ нэбгырэ 229-мэ юфшIэнымкIэ патентхэр аща-гъэпсыгъэх, цIыфхэм юфшIапIэ чыплэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкIэ Гупчэр нэбгырэ 532-мэ Iэпыл-гъу афэхъугъ.

БлэкIыгъэ илгэсым кощын юфхэмкIэ кыулыкIум иучет нэ-бгырэ 5274-рэ хэуцогъагъ, мы илгэсым имэзэе и 5-м зэра-гъэунафыгъэмкIэ, а пчъагъэр 5469-м нэсыгъ.

Зыгъэфедэштхэм ахэхъо

Адыгеим и Премьер-министр-рэу КъумпIыл Мурат бэмышIэу зэрищэгъэ зэлукIэгъум псэолъэшIы-ным Мыекьуапэ зызэрэщиушъомбгъурэм ыкIи электросетьхэм апышIэгъэн фэе унэхэмрэ псэуалъэхэмрэ зэрахъорэм кыапкырыкIырэ юфыгъохэм язэшIохынкIэ шIэгъэн фаехэм щате-гушыIагъэх.

Адыгеим и Премьер-минист-рэу КъумпIыл Мурат зэрищэгъэ зэлукIэгъум хэлэжыагъэх Мые-кьуапэ икIэлэ администрации, Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкIэ и Министерствэ, Адыгэ кьэралы-гъо университетым, Мыекьопэ кьэлэ электросетьхэм, Адыгэ Республикэм физкультурэмрэ спортырэкIэ и Комитет, Адыгэ электрическэ сетьхэм, «Адыгея-стройзаказчик» зыфилорэм ялы-кIохэр.

Премьер-министрэм зэлукIэ-гъум хэлэжыагъэхэм аналэ зэ-

ратыраригъэдзагъэмкIэ, мы охъ-тэ благъэм гъэсэнныгъэм, пса-уныгъэм икIэухъумэн, спортым, сатыум альэныкIоцI псэолъэ 30 фэдиз агъэпсынэу е атIуп-щынэу Мыекьуапэ шырахъухъэ.

— Непэ тинэрылгъэу эко-номикэм зэрэхъорэм дакIоу электроэнергиери нахыбэу зэ-рагъэфедэрэр. Мыекьуапэ илэ-шхъэтетхэмрэ ведомствэхэм япашэхэмрэ зэгъусэхэу мы ю-фыр зэрагъэкIон фае, армырмэ электросетэу тIэхэм апашIэн-хэмкIэ заявкэхэр афэтымыгъэ-цэкIэжышъунхэм юфыр нэсын

ыльэкIышт, — хигъэунафыкIыгъ КъумпIыл Мурат.

Адыгэ кьэралыгъо универси-тетым ибизнес-инкубатор джы-дэдэм электроэнергием фыщэ-кIэ. Джащ фэдэу энергетикхэм амал кыагъотын фае Адыгэ кьэ-ралыгъо университетым спор-тымкIэ ипсэуалъэу агъэпсырэм, Мыекьопэ кьэралыгъо техноло-гическэ университетым иуна-кIэу, республикэ стадионэу, спорт щэрыуапIэу ашIыхэрэм, гупчэ бэдээрэу агъэкIэжырэм ящыкIэгъэштIэ электроэнергиер алэкIэгъэхъэгъэнымкIэ.

Электросетьхэм апашIэнхэ зэралъэкIышт амал зэфэшхъаф-хэм зэлукIэгъум щатегушыIагъэх. Республикэм и Премьер-минист-рэр пшъэрылгъэ афишIыгъ элект-роэнергием игъэфедэнкIэ апэ-рагъэшын фэе заявкэхэр агъэ-нэфэнхэу, джащ фэдэу мы ю-фыгъомкIэ зэлукIэ шхъаф зэха-цэнэу.

Сомэ 300 фэдиз кыыхэхъуагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъоу ышIыгъэмкIэ 2014-рэ илгэсым ия IV-рэ мэзищ урыпсэунымкIэ ахъщэ анахъ макIэу агъэнэ-фагъэр сомэ 7164-рэ мэхъу. БлэкIыгъэ илгэсым ия III-рэ мэзищ а пчъагъэр сомэ 6870-рэ хъуштыгъэ.

Адыгэ Республикэм шыпсэ-ухэрэр социальнэ-демографии куп шхъалэхэмкIэ зэтеуыгъэ-хэу урыпсэунымкIэ ахъщэ анахъ макIэу афагъэнэфагъэр мыщ фэдиз мэхъу: юф зышIэ-хэрэм апае — сомэ 7674-рэ, блэкIыгъэ кьэгъэлъэгъоным елIытыгъэмэ ар сомэ 317-кIэ

нахыб, пенсионерхэм апае — сомэ 5921-рэ, кIэлэцIыкIухэм апае — сомэ 7104-рэ.

УрыпсэунымкIэ ахъщэ анахъ макIэр мэзищым кыкIоцI зэ ми-нистрэхэм я Кабинет егъэнафэ.

(ИкIэух

я 2-рэ нэклубгъом ит).

Цыфхэм яфитыныгъэхэр къаухъумэнхэр япшъэрылъ

Адыгэ Республикэм иочылхэм яапэрэ зэф-хысыж-хэдзын конференцие джырблагъэ Мыекъуапэ щыкӀуагъ. Ащ Иофыгъо зэф-шъхьафхэм щатегушыӀагъэх.

Ахэм ащыщых 2014-рэ ильэ-сым АР-м иочылхэм я Совет Иоф зеришлагъэр, Советым ыкӀи квалификационнэ-ревизионнэ коммиссием ахэтыштхэр кӀэу хэдзыжыгъэнхэр, Очылхэм япалатэ илыгъынкӀэ фэдэу кыӀэкӀэхьагъэр гъэфедэгъэ зэрэхъугъэр ыкӀи хъарджхэм альэныкъокӀэ зэфэхьысыжхэр, нэмыкӀхэри.

АР-м иочылхэм япалатэ и Тхьаматэу Мамый Алай 2014-рэ ильэсым очылхэм я Совет Иофэу ышлагъэм зэфэхьысыжхэр кыфишӀыгъэ кызырӀуагъэмкӀэ, блэкӀыгъэ ильэсым Урысые адвокатурэр загъэпсыгъэр 150-рэ зэрэхъугъэм кы-хэкӀэу а ильэсым мэхъан-шхо ратыгъ. 1864-рэ ильэсым пачыхъэу Александр II-м иуна-шъокӀэ хыкум системэм зэхъокӀыныгъэхэр фэхъугъэх ыкӀи хыкум уставхэр аштагъэх. Ащ кыщегъэжъагъэу очылхэм ятари-х мэхъанэу илэм зыкӀи-лэ-тыгъ, цыфхэм яфитыныгъэхэр ыкӀи яшӀоигъоныгъэхэр къэу-хъумэгъэнхэр сыдигъуи ипшъэ-рылъ шъхьалэу щытыгъ, непи арозутэу щыт.

Адыгеим иочылхэм япчъагъэ

блэкӀыгъэ ильэсым нэбгырэ 23-рэ хэхъуагъ ыкӀи ахэр 304-рэ хъугъэх. НахьыбэрэмкӀэ мы кӀулыкӀум исатыр кыхэхьа-гъэхэр сэнэушыгъэ зыхэлъ ныб-жыкӀэхэр арых, джащ фэдэу ясэ-нэхъаткӀэ ушэтын кӀынхэр зыкӀугъэхэ лӀэлӀэсэныгъэ зы-хэлъ юристхэри ахэтых.

Очылхэм ащыщэу зы нэбгы-рэр социологическэ шӀэныгъэ-хэмкӀэ доктор, нэбгыри 6-мэ юридическэ шӀэныгъэхэмкӀэ кандидатыцӀэр яӀ. Ащ нэмыкӀэу нэбгыри 10-мэ «Адыгэ Респуб-ликэм изаслуженнэ юрист» зы-филорэ щытхъуцӀэр къафагъэ-шъошагъ.

Очылхэм я Совет илофшӀэн шуагъэу кытырэм зыкъегъэ-лэтыгъэным паче ащ епхыгъэ коммиссие 11 зэхашагъэу Иоф ашӀэ. АР-м ИофшӀэнымкӀэ ыкӀи социальнэ хэхъоныгъэмкӀэ и Министерствэ зэзэгъыныгъэу дашыгъэм диштэу цыфхэр со-циальнэу ухъумэгъэнхэм паче ыпкӀэ зыхэмьылъ юридическэ лӀэпылӀэгу арагъэгъоты. Джащ фэдэу нэмыкӀ шушӀэ Иофшъа-бзэхэм и очылхэр ахэлажъэх, яшуагъэ кызырагъэкӀоштм пылтых.

2014-рэ ильэсым следстви-ем, хыкумым зэхэфырэ уго-ловнэ Иофхэм очыл 233-рэ ахэ-лэжъагъ. УФ-м ихэбзэгъэуцугъэ диштэу цыфхэм яфитыныгъэ-хэр къаухъумагъэх.

Очылхэм яшӀэныгъэхэм аха-гъэхъоным фӀэорышӀэшт курсхэр блэкӀыгъэ ильэсым зэхашагъэх, нэбгырэ 63-мэ ар къэзыушы-хъатырэ тхылхэр аратыжы-гъэх. Очылхэм ясоциальнэ ыкӀи сэнэхъат фитыныгъэхэр ухъу-мэгъэнхэм паче Советым епхы-гъэ коммиссие зэхашагъ. Ащ ишуагъэкӀэ сомэ мин 380-рэ зытефэрэ ахъщэ лӀэпылӀэгу нэбгырэ 35-мэ алыӀэсыгъ.

2014-рэ ильэсым щылэ ма-зэм и 1-м ехъулӀэу очылхэм якӀулыкӀу 73-мэ Адыгеим Иоф щашӀэ, ахэм ащыщэу 19-р кол-легиех, 9-р къутамэх, 55-р очыл кабинетых.

— Сыд фэдэ гузэжъогъу чы-плэ очылыр ифагъэми, исэнэ-хъат фэшъыпкъэныр, хэбзэгъэ-уцугъэм кыдылӀытэрэ лӀэны-къохэр ыгъэцӀэкӀэныр, зыкы-фэзыгъэзэгъэ цыфхэм яшӀо-гъоныгъэхэр ыкӀи яфитыныгъэ-хэр кыуухъумэнхэр ипшъэрылъ шъхьалэу щытын фаче, — кы-луагъ Мамый Алай.

Нэужым 2014-рэ ильэсым анахь чанэу Иоф зышӀэгъэ очылхэм тын лӀэплӀэхэр, щыт-хъуцӀэхэр афагъэшъошагъэх.

КИАРЭ Фатим.

Сомэ 300 фэдиз кыыхэхъуагъ

(ИкӀэух. Апэрэ нэкӀубгъом кыщегъэ).

Гъомылапхъэхэм, товархэм ауасэ зыфэдиз хъугъэм, фӀэо-фашӀэ-хэм, шӀокӀ зимылэ тынхэм ыкӀи хъарджхэу аугъоихэрэм ар ялытыгъ. УФ-м щыпсӀэхэрэм ахъщэ фэдэ анахь макӀэр къа-лӀэкӀэхъаным ыкӀи нэмыкӀ со-циальнэ лӀэныкъохэмкӀи цыф-хэр ухъумэгъэнхэм ар фӀэо-рышӀэ. ШӀольырхэм ежъ уры-псӀэунымкӀэ ахъщэ анахь ма-кӀэу агъэнафэрэм епхыгъ пен-сиехэм ыкӀи кӀэлэцӀыкӀу ахъ-щэ лӀэпылӀэгу ахагъэхъошт ре-гиональнэ ахъщэр зыфэдизы-щытыри.

Зэфэхьысыжхэм кызыра-

гъэлъэгъуагъэмкӀэ, блэкӀыгъэ ильэсым республикэм гурыт лӀэжъапкӀэу кыщыхъыжыгъэр сомэ мин 20,1-м ехъугъ, 2013-рэ ильэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр про-центи 108,2-м кӀэхьагъ. Адыге-им Иоф щызышӀэхэрэм ащыщ-хэу анахь ахъщэшо кӀэзы-гъахъэхэрэр финанс сферэм икӀулыкӀушӀэхэр арых, ахэм ягурыт лӀэжъапкӀэ сомэ мин 40-м кӀэхьэ.

Щылэ мазэм и 1-м кыщегъ-жъагъэу пенсиехэм гуры-тымкӀэ сомэ 1025-рэ къахэ-хъуагъ ыкӀи джырэ уахътэм пчъагъэр сомэ 10618-м рес-публикэм щыкӀэхьагъ.

(Тикорр.).

Нахьыбэ хъугъэ

Адыгеим ихэбзӀахь кӀулыкӀухэм яучет авто-транспорт мини 168,1-м ехъу хэт. Ильэсым кы-кӀоцӀ а пчъагъэм проценти 3,6-рэ хэхъуагъ.

УФ-м хьакӀулахьхэмкӀэ ифе-деральнэ кӀулыкӀу и ГӀэоры-шӀапӀэу АР-м щылэм ипресс-кӀулыкӀу кызырӀытэрэмкӀэ, ав-тотранспортым ипчъагъэ зэрэ-хэхъуагъэм кыдакӀоу, ащ ыльэ-ныкъокӀэ атырэ хэбзӀахъхэри нахьыбэ хъугъэх. 2014-рэ ильэ-сым сомэ миллион 277-рэ атыгъ, 2013-рэ ильэсым егъэ-пшагъэмэ, блэкӀыгъэм а пчъа-гъэр сомэ миллион 23-кӀэ, е проценти 8,6-кӀэ, нахьыбэ хъугъэ.

— 2015-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулӀэу мы лӀэ-ныкъомкӀэ бюджетым кыхъэ-гъэ хэбзӀахъыр сомэ милли-он 233,7-рэ мэхъу, блэкӀыгъэ ильэсым мыщ фэдэ иуахъ-тэ егъэпшагъэмэ, ар сомэ миллион 13,7-кӀэ нахьыб,

— къеты пресс-кӀулыкӀум. АР-м хэгъэгу кӀоцӀ Иофхэм-кӀэ и Министерствэ кызырӀэхи-гъэщыгъэмкӀэ, автотранспортым инахьыбэр цыфхэм яех. Джырэ уахътэм ехъулӀэу унэе транс-порт мини 150-м ехъу регист-рационнэ учетым хэт. Ахэм ащыщэу мини 124-м ехъур авто-мобиль псынкӀэх.

— Автотранспортыр анахьы-бэу зыщатхырэр къалэу Мые-къуапэ. Мыщ авто- ыкӀи мото-техника, хыльгъэзещэ автомо-биль, автобус мин 54,5-рэ фэ-диз щатхыгъ. ЯтӀонэрэ ыкӀи ящӀэнэрэ чыплӀэхэр алыгъых Тэ-хъутэмыкӀое ыкӀи Мыекъопэ районхэм, — къеты АР-м хэ-гъэгу кӀоцӀ ИофхэмкӀэ и Ми-нистерствэ ипресс-кӀулыкӀу.

(Тикорр.).

КӀэлэеджакӀохэм ашӀогъэшӀэгъон

Адыгеим ыкӀи Краснодар краим якӀэлэеджакӀо-хэм апае Адыгэ Республикэм и ЛӀэпкӀэ музей иИофшӀӀэхэм «Хэгъэгум иухъумахӀохэр» зыфилорэ Иофшъабзэ зэхашагъ.

Ар мэзаем кыкӀоцӀ щылӀэшт, Хэгъэгу зеошхор зауhyгъэр ильэс 70-рэ ыкӀи Адыгеир шъхьафит зашӀыжыгъэр ильэс 72-рэ зэрэхъухэрэм афэгъэ-хыгъ.

Иофшъабзэм кыдыхэлъыта-гъэу музей ныбжыкӀэхэм къа-рагъэплӀыхъэ, заом итарихъ, тицӀыфхэм лыхъужыныгъэу зэ-рахъагъэр, нэмыц-фашист те-хакӀохэм зэрапэуцужыгъэхэр къафалыатэ.

— Мы мафэхэм АР-м и ЛӀэпкӀэ музей Апшеронскэ кы-кӀыгъэ кӀэлэеджакӀохэр щыла-гъэх, джащ фэдэу Адыгеим щеджэрэ ныбжыкӀэхэмрэ Ла-бинскэ кыкӀыштхэмрэ тя-жэ, — еӀо Иофшъабзэм икӀэ-щакӀо.

«Адыгеир Хэгъэгу зеошхом иилъэсхэм» зыфилорэ къэгъэ-лӀэгоныр ныбжыкӀэхэм ана-хъэу ашӀогъэшӀэгъон. Экспонат зэфэшъхьафхэр, Хэгъэгу зео-шхом ильэхъан агъэфедэгъэ лӀашэхэр, самолетэу «ПЕ-2-м» икӀулафэхэр ыкӀи нэмыкӀ кы-гъо гъэшӀэгъонхэр арагъэлъэ-гъух.

(Тикорр.).

Чыфэу птелъыр зэбгъэшӀэн плъэкӀышт

Хыкум приставхэм яфедеральнэ кӀулыкӀу и ГӀэорышӀапӀэу Адыгэ Республикэм щылэм и Интернет-сайтэу «Банк данных исполнительных производств» зыфилорэм Иоф зеришӀэрэр шъугу къэтэгъэкӀыжы.

Зэфэхьысыжхэм кызыра-гъэлъэгъуагъэмкӀэ, мы ильэсыр кызыхьагъэм щегъэжъагъэу республикэм щыпсӀэрэ нэбгырэ миным ехъу сайтым ихьагъ ыкӀи ащ амалэу кытыхэрэр кызыфагъэфедэгъэх. Джащ фэ-дэу банкхэм арагъэхъажышт чыфэр зэрытхэгъэ квитанции 124-рэ кыдагъэкӀыгъ.

Физическэ лӀапсэ ялэу Иоф зышӀэхэрэм ямызакъоу, пэщэ лӀэнатӀэ зылыгъэхэм чыфэу ате-лъыр зыфэдизым епхыгъэ къэ-

бар сайтым кырагъотэн альэ-кӀышт. Ащ паче альэкъуацӀэ-рэ ацӀэрэ, предприятием ыцӀэ е зэхэфын фэе Иофым ино-мер ратхэнхэ фаче. Ащ кыкӀэ-лӀыкӀоу системэм кыгъэлъэ-гъошт чыфэу ателъыр зыфэ-дизыр ыкӀи зэкӀолӀэнхэ альэ-кӀышт хыкум пристав-гъэцэ-кӀаком ыльэкъуацӀэрэ ителе-фон номеррэ.

Чыфэ шъутелъэу систе-мэм кыгъэлъэгъуагъэмэ, мыщ фэдэ шыкӀэхэр кызы-

фэжъугъэфедэзэ ар шъуп-щыныжын шъульэкӀышт:

— электроннэ системэм ион-лайн сервис, ащ хэхъэ мо-бильнэ телефоным исчет иль ахъщэр кызыфӀэгъэфедэныр;

— сервисым иамалхэр кызы-фӀэгъэфедэзэ квитанциер кы-зӀэбгъэкӀыныр ыкӀи чыфӀэр бан-кымкӀэ лӀыныжыгъэныр;

— терминалхэмрэ банкомат-хэмрэ ахъщэ чыфэу птелъыр арыбгъэхъаныр;

— Иофым изэхэфын фэгъэ-зэгъэ хыкум пристав-гъэцэ-кӀаком зыфӀэгъэзэныр.

Хыкум приставхэм яфедеральнэ кӀулыкӀу и ГӀэорышӀапӀэу Адыгеим щылэм ипресс-кӀулыкӀу.

ГЪЭТЭРЭЗЫЖЫН

«Аскэр цыфышӀу, ИофшӀэкӀошху» зыфилорэ тхыгъэу мэзаем и 7-м тигъэзет кыхьагъэм хэукъоныгъэ хэхъухьагъ. Аужырэ абзацим

ышъхьагъыкӀэ тхыгъэ гуцылӀэхыгъэм укызы-реджэн фэягъэр: «Ышыпхъоу Заремэ тилоф-шӀэгъоу, район гъэзетэу «Теучежские ве-сти» зыфилорэм иредактор шъхьалэу Хьакъуй Юрэ ишъхьэгъус».

Шъаукъо Шыхъархъан Ереджыбэ ыпхъур зэрэщымылӀэжыыр Иоф дэзышӀагъэхэм гухэкӀышхо ащыхъугъ. Телерадиокомпаниеу «Адыгеим» фэшъыпкъэу, хьалэлэу ильэс пчъагъэм щылэжъагъ. Тыфэраз.

Иоф дэзышӀагъэхэр илахьылхэм, игупсэхэм афэтхъаусыхэх.

Гъэзетым икIэгъэтхэни, икъехъакIыни дэгъоу щызэхашагъ

Бэмышлэу «Адыгэ макъ» иредактор шъхалэ лъэпкъ гъэзет закъоу кыдэкIырэм икIэгъэтхэн ылъэкI кымыгъанэу зэрэдэлэжъагъэм, ежъ Хъатэгъу Налбый зипэщэ АдыгэкIалэ ипсэуплэхэм экземплар 530-м ехъу кызэрашъаригъэтхыкIыгъэм фэшI редакцием илофшлэхэм ацIэкIэ тхьауегъэпсэу рилуагъ, шлоу цылар зэкIэ кыдэхъунэу фэлъэлуагъ. Ащ фэгъэхыгъэ тхыгъэ цыкIуи, исурэти хэтэу, цылэ мазэм и 30-м кыдэкIыгъэм кыригъэхьагъ.

Ба, хъауми макIа а пчъагъэр? АдыгэкIалэ цыфэу щыпсэурэм елытыгъэмэ, бэ. Лъэпкъ гъэзетэу кыдэкIырэм ипчъагъэ зэрэхъурэр 4015-рэ. Ащ щыщэу 532-р кызыщыратыкIыкIыгъэр Хъатэгъу Налбый зипэщэ АдыгэкIалэ цыкIоу (ащ хэхьэх Хьэлъэкъуаерэ Псэкъупсэрэ) зепстэумкIи мин 14-м шлокIэу зыщыпсэурэр ары. Ау, къэлуагъэмэ хъуштыр ащ фэдэ лoфшлагъэхэр ялэхэп (игугъу тшыжырэп Мыекъуапэ) адрэ районхэу нэбгырэ мин 20 — 30-м шлокIэу зыщыпсэурэр. А лoфшлэгъэ шлагъоу зигугъу къэтшыгъэр Хъатэгъу Налбый кызыкIыдэхъугъэмэ зи шъэф хэлъэп. Тэ зэрэтшIэрэмкIэ, гъэзетым икIэгъэтхэн закъоп, сьд фэдэрэ лoф изэшлохын фежъагъэмэ, рихъыжъагъэр гъунэм нимыгъэсэу ыуж икIыжырэп.

Ар еджаплэхэм, лэзаплэхэм, кIэлэцIыкIу ыгъыплэхэм язэтегъэпсыхъан, ахэм ащалыгъхэм, ащеджэхэрэм ягъэшхэн, хъакулахъхэм якъэугъоин, инвесторхэм, псэуплэхэм ялофыгъо хэм афэгъэхьыгъэмэ ары. лoфыгъохэр цыкIу ины ылоу зэхидзыхэрэп, зэкIэмэ изэфэдэу адэлажъэ, акъылыгъэ хэлъэу зэхефых. Джары лъэпкъ гъэзетым икIэтхэнкIи республикэм пэрытныгъэр (нэмыкI лoфыгъо пчъагъэхэмкIи ар апэит) зыкIуибытыгъэр. «О а лoфым уфэгъэзагъ» ылоу ыуж имыкIыжъэу «Адыгэ макъ» икIэгъэтхэн зэрэклорэм пыллыгъ, ыгъэгумэкIыгъ, ренэу лoф дишлагъ.

Марышъ бэрэ зэхэтэхы «тыз-кIэтхэгъэхэ гъэзетыр кытфахыжырэп е зэлукагъэу тхьамафэм зэ къахыжыых» алоу.

Ары ыкIи зэрэщытыр. Ауштэуи щыхъуагъ АдыгэкIали. ИлъэситIу фэдизэ а тхьамыклагъом къэлэдэсхэр хэтыгъэх. Тэри кытэтхъаусыхыллэхэу, ащ пэпчъ Хъатэгъум дэжъ тычлахъэуи кыхэкIыгъ, зэкIэ зымыгъэхъуштыгъэр письмэзэхъэхэм ялэжъапкIэ зэрэцIыкIугъэр, ащ фэшI ащыщхэм лoфшлэныр кызыэрагъэтилыжыкIыгъыгъэр ары. Джы бэмышлэу Хъатэгъу Налбый дэжъ тызычлахъэм кытIуагъ «Адыгэ макъ» адрэ районхэм анахыи нахыбэу кызыэрэрагъэтхыкIыгъэр

ыкIи гъэзетэр кызытхыкIыгъэхэм ахэр игъом алэкIэхъажынымкIэ щыклагъэу ялагъэхэр зэрэдагъэзыжыгъэхэр. Ащ фэшI почтэ зэпхыныгъэхэмкIэ федеральнэ къулыкIуым АР-мкIэ икIутамэ ипашэу Антонина Полухинар тIогъогогъо АдыгэкIалэ кыригъэблэгъагъ, лoфым икIыгъо кыфагъотыгъ. Ар кызытелом почтэ зэпхыныгъэм илофшлэлэхэу псэуплэхэм адэтхэм тэри тащылагъ, япашэхэм залудгъэклагъ, ялофшлэнхэр зэрэзэхэшагъэхэм защыдгъэгъозагъ. Ежъ АдыгэкIалэ изакъоу почтэм иотделениеу тIу, Хьэлъэкъуаерэ Псэкъупсэрэ зырыз адэтых.

Къалэм игугъэ шъыпкъэ итыр отделение шъхалэу ЖэнэлI Мирэ зипащэр ары. Ащ кызыэрэфилогагъэмкIэ, илъэс 20 хъугъэу а лэнатIэр егъэцакIэ. ЛэжъапкIэу къаратырэр зэрэмаклэм фэшIкIэ письмэзэхъэхэр Iукижыыхи, илъэситIо фэдизрэ цыфхэм гъэзетхэр афахыжыны амылъэкIэу бырсыр хэтыгъэх. Джы Хъатэгъу Налбый ишлушлэкIэ сомэ минибгъу мэээ лэжъапкIэу къаратынэу ашIыгъ.

— Письмэзэхъэу нэбгыритф тIл, — ело ЖэнэлI Мирэ. — Ахэр Светлана Антохинар, Ирина Романюк, Елизавета Гришинар, Наталья Лысенкор, Ергукушо Щамсэт. Нэбгырэ пэпчъ унэгъо 300 фэдиз къегъэгъунэ. ИлъэсыкIэм кыщыублагъэу лoф ашIэшъ, хъупхъэх, чаных. Мары олэгъу непэрэ гъэзетхэр зэбгырахыгъах,

цыфхэри кытфэразэх. Сигуадзэр ХьокIо Нэфсэт, операторхэр Хъут Мир, ТIэшъу Рим, Дыхъу Назрэт. ЗепстэумкIи «Адыгэ макъ» кытфаклорэр 246-рэ.

Почтэм иятлонэрэ отделениеу Джамырзэ Заремэ зипащэр къалэм итыгъэкъокIыплэкIэ щыI. Ащ кызыэрэфилогагъэмкIэ, гъэзетхэр кызытхыкIыгъэхэм игъом афамыхыжыныр япочтальонхэу Хъут Хъаниетрэ Чэтыжъ Эммэрэ яшэнэп. Ахэр опытышхо зилэ лoфышлэх. Ящэнэрэ почтальоныр ялэпышъ, ащи икIыгъо Джамырзэ Заремэ кытфегъоты. Иоператорэу ЦыкIу Рити хъупхъэ.

— Ящэнэрэ почтальон тIэна мэээ лэжъапкIэу кытатырэр сомэ 6440-м шомыкIырэмэ, — кыхэгъушылэ письмэзэхъэу Хъут Хъаниет. — Ащ хъакулахъхэр, нэмыкIхэр зыхаубытыкIыжыкIэ кытIукижырэп 5400-рэ. ГазыпкIэм пэлохъажы.

Мы зигугъу къэтшырэ отделением лъэпкъ гъэзетэу кычлахъэрэ 128-рэ. Ащ щыщэу мафэ къэс кыдэкIырэр 34-рэ.

Тащылагъ, гушыIэгъу тафэхъугъ почтэ зэпхыныгъэм иотделениеу Хьэлъэкъуаерэ Псэкъупсэрэ адэтхэм япашэхэу МэщфэшIу Мэлайчэтрэ ХьокIо Евгениерэ. Апэрэм ипочтальон имэээ лэжъапкIэ сомэ 4700-у, ятлонэрэм 5000-у кытIуагъ. КыкIэлъэлэх ахэри ЖэнэлI Мирэ ипочтальонхэм ямэээ лэжъапкIэ фэдизхэр ежъхэми къаратынэу. Мы лoфыр зэшлуихынэу тыщэгъуы почтэ зэпхыныгъэм республикэмкIэ игъэлорышлэлэ ипашэ.

НЭХЪЕ Рэмзан.

TRANSPORT ФЭЮ-ФАШIЭХЭР

Адыгеим электричкэхэр щытыращыщтхэп

Владимир Путиным электричествэкIэ лoф зышлэрэ мэшлокухэу цыф жъугъэхэр зезыщэщыгъэхэр елбэтэу мэшлоку гъогухэм къатырагъэхъажыныхэу бэрэскэжыые мафэм аужырэ правительствэ зэлукагъэу кыщылуагъ.

Электричкэхэм цыфхэр ары-зеклонхэмкIэ ашIогупсэфыгъ, зыдэкIоштхэр мычыжъэмэ, нэмыкI транспорт агъэфедэщыгъэп. Ахэм япчъагъэ кыщызгъэклагъэр билет уасэхэм инэу къазэрагъэхъагъэр ары. Зэрэщытыгъэхэм нахыи ахэр шьолпыр зэфэшъхъафхэм фэдэ пчъагъэкIэ къащалэтыгъэх.

Адыгеим электричкэхэр дэгъоу шагъэфедэх. Мыекъопэ мэшлокугъоу станцием текIыхэзэ, ахэр псэуплэу ХъаджыкIо ыкIи къалэу ТIуапсэ макIох.

Электричкэхэр тыращыгъэхэм къахэфагъэхэп, зэпамыгъэоу цыфхэр зэращэх.

ИкIыгъэ илъэсым елытыгъэмэ, шьолпырыбэмэ билетхэм ауасэ къащыхагъэхъагъ. Арэуштыгъэу щытми, автобусхэм апэу цыфхэм электричкэхэр кыхахых, сыда пломэ ахэр бэрэ къэуцухэрэп, псынIлэу мээекIох, уарысынIлэ гупсэфых. Тэ тиреспубликэ зыфэдгъазэмэ, уасэхэр зыпкъ зэритых.

Электричкэхэр Адыгеим тапэкIэ щамыгъэфедэжыщтхэмэ

ыкIи уасэхэр зэблахъуштыгъэ зэдгъэшлэнэу мэшлокугъоу станциеу Мыекъуапэ дэтым тыклогъагъ. Билетхэр зыщэфынэу кассэхэм алуыгъэр бэп. Вокзалым пэщэныгъэ дызезыхъэрэ цыфым тылуIлэн тIэкIыгъэп. Ар кызыэрэклорэр макIэ дэдэу лoф щызышлэхэрэм кытIуагъ. Удэгущылэнэу е упчIэхэр ептынэу уфакIи, бгытыщтэп. Шытхьалэ щыц ыкIи щэпсэу. Уфытеонэуи ителефон номер кыгъэнагъэп.

«Цыфэу Iуки зышлоигъохэм сьдэуштыгъэу къагъотыщтэ?» тIуи тызыкIэупчIэм, Шытхьалэ дэт мэшлокугъоу станцием утеомэ, телефон номерэу илэр кыуалонэу ары кыталоужыгъэр. Ау цыф кызырыкIом ащ ыужыфын ылъэкIына зыгорэм фае хъумэ?!

Электричкэхэм тапэкIэ ялофшлэн зэблахъуштыгъэ пашэм кытIонэу хъугъэп. НэмыкI къулыкIухэу общественнэ транспортым изеклон лпыплэхэрэм кызыэралорэмкIэ, электричкэхэр тыращыжыныхэм фэгъэхыгъэу Адыгеим унашьо шаштагъэп.

Мыщ дэжъым къэлэгъэн фае цыфхэр зегъэгъэнхэм пае хэушъхъафыкIыгъэ унэе компание Адыгеим зэрымилэр. Ащ кыхэкIэу,

«Кубаньэкспресспригород» зыфилорэ компанием зэзэгъыныгъэ дишыгъэу мэшлокугъоу транспорт фэю-фашIэхэр тфызэшлуахы. Компаниер хэзэзыщагъэхэр Краснодар краим иадминистрациерэ «Урысые мэшлокугъогухэмрэ». Адыгэ Республикэр краим имэшлокугъоу транспорт системэ зэикI хэщагъэу зэрэщытым фэшI компанием шьолпыритIури къегъэгъунэ, зэдиIыгъ.

Локомотивхэр зыехэмэ, бэджэндэу агъэфедэрэ вагон зэпышлагъэхэр кызылахыгъэхэмэ уасэхэм ренэу къахагъахъо. Шьолпырым уасэу шагъэуцугъэм емылтытыгъэу билет уасэхэр ахэм лъапIэ къашIых. ГушыIэм пае, илъэскIэ узэкIэлэбэжымэ, электричкэр бгъэфедэштмэ километри 10 пэпчъ сомэ 13 лпытынэу АдыгеимкIэ тарифхэм кыдалытэщыгъ, джы ар сомэ 61-м нэсыгъ.

Ащ пае цыфхэм нахъ макIэу билетхэр ашэфыхэ хъугъэп, осэжъымкIэ ахэр къарасэх, щыклэрэп республикэ бюджет-

тым кыхагъэкIызэ аты. ГушыIэм пае, икIыгъэ илъэсым ащ фэдэ ахъщэ пчъагъэр сомэ миллиони 2-м ехъугъагъ.

КIымэфэ лъэхъаным ТIопсэ лъэныкъом клорэ цыфхэм япчъагъэ хэпшыкIэу кыщыкIэмэ, ХъаджыкIо клорэр, зыгъэпсэфыгъо мафэхэм къушъхъэхэм анигъэсырэр бэ мэхъух. Гъэмэфэ реным электричкэхэмкIэ хылушьом клорэри бэдэд. Арышъ, электропоездхэр цыф жъугъэхэм ящыклагъэх, социальнэ транспортэу ахэр тапэки кьэрэнэжыых.

Президентым электричкэхэр зэрэтыращыгъэхэр зэрэшломытэрэзыр кызылуагъэм мэфитIу нахъ текIыгъагъэп Урысые Федерацием транспортымкIэ и Министерствэ электричкэ 200-м ехъу мэшлоку гъогухэм кызыратыращэжыгъэхэмкIэ макъэ кызыгъэлуи. Джыри шьолпыр зэфэшъхъафхэм лoф ащызышлэщыгъэ электропоездхэм кызыэрэрагъэгъэзэжыщтхэр цыфхэм ягуап.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

УАХЪТЭР ЫКИИ ТХАКЛОР

Тхаклор ирассказхэмкля, ипо-вестьхэмкля, ироманхэмкля, итарихъ тхыгъэ лъэшхэмкля дэгъоу тхылъеджэхэм зэльашлэ. Юныс ильэс 53-рэ хъугъэу лъэпкъ литературэм хэт, къулайныгъэрэ лэпэлэсагъэрэ зыхэлъ тхаклу. Игугъэ-гупшысэхэм нахъ зафэдгъэнэлъасэмэ ыкли уахътэмрэ тхакломрэ зэрэздэлорышлэхэрэр, литературэм уасэу фишлырэр тшлэмэ тшлоигъоу упчлэхэмкля зыфэдгъэзагъ.

— 2015-р — литературэм и Ильэсэу агъэнэфагъ. Ащ елытыгъэу, сыд мэхъана о ащ фэлшырэр?

— Урысыем зэфэдэкля ыкли шьолъыр пэпчъ, ти Адыгейи ахэм зэу ащыщэу, 2015-р — литературэм и Ильэсэу зеращыклоштыр сэ шхъэкля лъэшэу сигуапэ. Ащ гур къегъэ-лъэшы, тапэкля литературэм ащ фэдэ мэхъанэ ратыщыгъэп. Арышъ, литературэм зыкышлэ-жынымкля, ифэшъошэ чыплэ иуцожынымкля мэхъанэшхо илэу сэлъытэ. Зи мыхъуми, нэфгъуазэм (светофорым) лэф зэришлэрэм фэдэу, ильэс реным литературэр пчэгум итмэ, тхылъеджэхэм, анахъэу тхаклохэм, ягугъэ-гупшысэхэр ыгъэлъэшы.

Литературэм хэлъ клячлэр — ыпсэ, ыгу, гушхъэлэжыгъэу илэр — пщэфынэуи, пхъожыныуи щымытэу, зэрэакыл лэжыгъэшхор зэльашлэным пстэуми сыщэгугъы.

— Урыс литературэм уасэу илэр, лъэпкъ литературэхэм ыкли тэ тилитературэ ащ сыд чыплэ шаубытырэр?

— Урыс литературэр лъэпсэ гъэчыгъэшху, къыгъэшлэгъэм лэжыгъэшлэ ышлэзэ къырыклягъ. Ар зэхэмышлэнэу щытэп тэч фэдэ лъэпкъ литературэхэм. Сэ шхъэкля апэдэдэ къызщезгъэжыгъэр ыкли сыкъээзгъэушыгъэр урыс литературэр ары. Анахъэу урыс классикэу Лев Толстоим итворчеств непэ къызнэсыгъэм сызэмизэщырэр. Джащ фэд лъэпкъ литературэхэмкли къэплон лъэкляштыр, хэти инэплэгъу итыр литературэшхо чъэпхыгъэ лъэшыр ары. Ау ащ къыкырэп мыхэр ащ тешыкыгъэхэу, хэти илъэкля-зэшлэклэ ыушэтэу, лъэпкъ нэ-шанэхэр зэрэкигъэтхыштытм ишыпкырэ рехыллэ. Ежэ урыс литературэми а зэклямэ ялытыгъэу, лъэпкъ литературэхэм яфэмэ-бжыымэ тыримыхъэу щытэп. Нэмыклэуи къэслон, тыгъэгъээ шхъэлъагъэу къэгъэгъэ мэлум ыкупкл ахэр къешлэкыгъэх. Тапэкля фэдэу, литературэхэр зэрэшлэхэу зэкъотхэмэ шлоигъу, узэльылэ-сыным, узэгурьоным лъэшэу ишлуагъэ къэкляблэ!

— Адыгэ литературэм гуфалъэу ухаплэмэ, сыда узгъэразэу е узгъэгумэкляу хэлъыр: хэкла е хэхъа? Тилитературэ икыкляштыр сыд фэдэнэу къыпшлэшлэра, лъэбэкыкляхэр

Ильэсыклэм изы лэфшлэгъу мафэ, бэмышлэу, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредакция Адыгейи ильэпкъ тхаклоу, литературэм ыльэныкыокля тлогъогогъо шлухъафтынхэр — Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо премие, Урысыем итхаклохэм я Союз ыкли «Роман—газетэм» яшлухъафтынэу «Образ» къызфагъэшъошагъэхэу Цуекъо Юныс щылагъ.

ЦУЕКЪО ЮНЫС:

«Шлагъэу тилэм джыри нахъ тегугъун ыкли хэдгъэхъон фэе»

шыгъэнхэр сыда анахъэу зэпхыгъэхэр?

— Тиадэгъэ литературэ гъогу гъэнэфагъэ къэзыкыгъэу щыт. Иныбжыклягъэ емыллытыгъэу игъогу дахэу пхырещы, тхыгъэ дэгъухэри илэх. Ау шлагъэу тилэм укышчыуцуныр, урырэ-зэныр икыурэп, хэти ыкыуачлэ къызэрихъэу зыдэлэжыжыныр ищыклягъэу къысшлэшлэ. Анахъэу тинэплэгъу идгъэкы мы-хъуштыр ныбжыкляхэр арых.

дагъэр тэбгъашлэмэ шлоигъуагъ.

— Икыгъэ 2014-рэ ильэ-сыр сэрклэ лэфшлэгъу охътагъ. Литературэм бэшлагъэ сызы-щылажырэр, ныбжыу, гъэретэу силэм ялытыгъэу шлагъэр макляп, сырыраз. Творческэ гупшысэр хъуауо къэкля, рас-сказ заули стхыгъэ 2014-м, ахэр гъэзетым къыхагъэх. Нэмыклэ лэныкыокля лэф шлагъэ, шэны зэрэсфэхъугъэ,

рыкыуагъэр, революционер про-изведением зэрэщыпхыры-кырэп, хэбзэ гъэуцугъэхэр кол-лективизацием къызэрэхыхъэ-хэрэр, мы лэфыгъо гъэнэфагъэ-хэр зэрэзэшлуахыгъэхэр ыкли Хэгъэгу зэошхор игъэклятыгъэу къышчыгъэлъэгъуагъэх, джар изэхэтыкля-гъэпсыкля. Ллэкъо зэ-фыщытыкля шэн-хабзэхэри икыоу къышилэтыкыгъэ хъу-гъэхэу сэгугъэ, клякляу къэплон хъумэ, адыгэм идунэететыкля ыкли пэклякыгъэ пстэур щы-зэгъээзфагъ.

— Зыкли къэмытхы-гъэу, узлымылэсыгъэу, ау къэнтхымэ пшлоигъоу сыда узгъэгумэклярэр?

— Тарихъыр хэтрэ цыфыи, анахъэу ныбжыкляхэм ашлэн фэе, пшхъэ къырыкыуагъэм а зэкля ыльапсэшъ. Ау непэрэ щылаклэр ситворчествэ къызэ-рэщыгъэлъэгъуагъэу хъурэм зыкли сигъэрэзэрэп.

— Сыда?

— Сыда плэмэ джырэ уахъ-тэр, лъэхъанэу тызыхэтыр зэхэщыкыагъ, кын дэд, ащ угукля, пшхъэкля зептын фэе. Къыз-щэжырэрэ зынэсырэрэ къэшлэ-гъуагъэу, гъэунэфыгъуагъэу бэ хэлъыр — зэфэнчъагъэр, къоль-хэштэныр, къэрарынчъагъэр, ешъон-шъуин зыгъэутэшъожы-ныр, тыгъон-пцлыусыныр, фе-дэнчъэ къэшъо-удж зэпымы-чыжыыр, ышхъэ закъо икыу-мэ, нэмыклэ цыфыбэр къызы-мыдзахэхэрэр зэрэбэр, зымы емынэгъухэу, шломыллыкыхэрэм япчъагъэ зэрэхыхъорэр. Мы зэклям уанэлэу афэмыгъэзапэ-мэ, гукля уахэтыпэу зэпэмы-

«Литературэр — гъунджэм фэд. Ащ къышчыт образ пэпчъ щылэныгъэ шыпкыагъэрэ дэхагъэрэ ахэлыныр ищыклягъ. Узыкырыпллын кыуачлэ, щысэ тэрэз зыхэмыл тхыгъэр пытэ ыкли гъэшлэгъоны хъурэп, ау дэгъури, дэири шапхъэ ялэу псыхъагъэнхэр апэрэ, шэпхъэ шхъал».

Ащ фэдэ кыуачлэхэри тилэх гу-гъаплэ къатэу. Клячлэклям сы-дыгъуи шыклякляхэри, гупшы-сэ гъэшлэгъонхэри къызэрэдэ-кляштыр шэч хэлъэп.

— Тхакло пэпчкля анахъ мэхъанэ зилэу ыналэ зытетын фэеу сыда щытыр? Ар титхаклохэм икыоу афызэшлэкла?

— Литературэр — гъун-джэм фэд. Ащ къышчыт об-раз пэпчъ щылэныгъэ шып-кыагъэрэ дэхагъэрэ ахэлыныр ищыклягъ. Узыкырыпллын кыу-ачлэ, щысэ тэрэз зыхэмыл тхыгъэр пытэ ыкли гъэшлэгъоны хъурэп, ау дэгъури, дэири шапхъэ ялэу псыхъагъэнхэр апэрэ, шэпхъэ шхъал. Етлани, сэ сишлэшлыкля, литературэр гъунджэм фэд зыклялорэр, ащ ренэу уфэсакъэу, уедэхашлэу, уелээкляу, къабзэу, бжыгъэ имылэу плыгъын зэрэфаер ары, ащ паекля чэчи мафи уимылэу утхакломэ лэф дэпшлэныр къе-кы. Тхэкля шыпкыэу, ащ къы-фэхъугъэ пэпчъ, ипшъэрылэ зэшлэухэу сэгугъэ.

— Джы о уитворчествэ зыфэдгъазэмэ, икыгъэ ильэсыр оркля зыфэ-

стхыгъагъэхэм садэлэжыжыгъэ нахъ сафэсакъэу изгъэкыужы-хэу. 1961-рэ ильэсым къышчы-ублагъэу стхыхэрэр къыхау-тых, ллэшлэгъуныкыом къехъу-гъэу литературэм сыхэт, лэф сэшлэ.

— Уилыхъужь шхъалэр хэтэ? Джырэ лъэхъан уигупшысэ анахъ зыфэгъэзагъэу сыда лэф зыдапшлэрэр?

— Силыхъужь шхъалэр тарихъыр ыкли ар зыгъээзеклорэ Цыфыр ары. Джыдэдэм анахъ сызэльызылыгъэу лэф зыдасшлэрэр трилогиэм ия III-рэ тхыльэу «Мыжъо пкъэу хэтлагъэхэр» зыфилорэр ары. Ащ ыпэкля «Плакъом итамыгъ» (1991) къы-дэкылыгъагъ. Икыгъэ ильэсым «Лышлэжъ» зыфилорэ тхылыр къыхэхэуытыгъ. Джы къызэрэс-

«Тиадэгъэ литературэ гъогу гъэнэфагъэ къэзыкыгъэу щыт. Иныбжыклягъэ емыллытыгъэу игъогу дахэу пхырещы, тхыгъэ дэгъухэри илэх. Ау шлагъэу тилэм укышчыуцуныр, урырэзэныр икыурэп, хэти ыкыуачлэ къызэрихъэу зыдэлэжыжыныр ищыклягъэу къысшлэшлэ».

луагъэу, ящэнэрэ тхылыр сэ-гъэхъазыры. Трилогиер Кавказ заом иухыгъом ихъугъэ-шлагъэхэм къашчэжъэ, черкес лъэ-пкъэу тэкыуагъэм ышхъэ къы-

щэчымэ, къыбдэхъун щылэп. Гъунджэшхо лъэкыхъагъэм къы-щырэм фэдэу, джа пстэур къэб-гъэлъэгъоным зытебгъэпсыхъа-ныр ыкли уфэхъазырыныр

ищыклягъ. Джырэклэ силэф (му-рад) ехыжыагъэхэр лысэ-гъэкыуатэх, ахэм аужылокля, мы сыналэ зытесыдзэгъэ лъэны-кыохэр къызгъэлъэгъуыкыныр скыуачлэ къыхыныхэу сэгугъэ.

— Адыгэ тхыльхэм

уяджа, о анахъ угу зэлурэ тхаклор е усаклор тэ-тиехэмкля?

— Сяджэ. Литературэм сызыхэтым, апэрэ лъэбэкыу-хэр зышчышлыгъэм къыщегъэ-жыагъэу, сэщ фэдэу тхэхэрэм лытэныгъэ ыкли ныбджэгъу-ныгъэ адызесэхъэ. Хэти сыгу фэкъабзэу сишлуагъэ езгъэкы сшлоигъуагъ, слэкыныи ащкля къээгъэнагъэп. Шыпкыэныгъэм мэхъанэшхо естэу, ащ сыго-тэу сэлсэу.

«Шы зыплэгъурэм, А шы лъэгъурэм Шлуагъэу хэлъым Щэхъу зи плэгъурэм», —

Бэрэтэрэ Хъамидэ ипоэмэу «Сикъэщэн» сызеджэм школым сычлэсыгъ, ащ бэдэдэ тэшлэ-жыгъ. Ау гум хапкляу, гум кыилукляу тхыгъэ усэ сатыр-хэр ныбжырэу къысфэнагъэх. Нэхэе Руслъан ипоэмэу «Тян» зыфилорэри, егъэшлэрэ темэр къызшилэтыкыгъэр, дэгъу дэдэу, непэ седжагъэм фэдэу къыс-клярыт. Гутлэ Саньет ипрозэ гупшысэ икыу зэкляу хэлъэу сэлъытэ. Тилитературэ, шыкур, зэрэщытэу лэжыгъэ дахэ ил.

— Мы къэплуагъэм къекля тилитературэ фэ-ныкыогъэнчъэ-щыклягъэнчъэу?

— Сэ клязгъэтхырэр, ти-лъэпкъ литературэ ильэс 80-м къыкляцлэ зызэриштагъэр, зэрэхэхъуагъэр, щылэныгъэр тхаклохэм янэплэгъу лъэныкыуа-бэкля итэу къызэрагъэлъэгъон зерафызэшлэклэгъэр ары. лэфым ехылылагъэу къэплон хъумэ, фэныкыуагъэ зимылэ гори бгъо-тыштэп. Ау хэти зыфэгъэзагъэр ыгъэцаклямэ, гъэхэгъэшлэу зери-шлыштыр гъэнэфагъэ. Щазы-машлэм щазымэ ерэшлэ, хъа-лыгъугъажэм хъалыгъу ерэгъа-жэ, тхаклор — орэгупшысэ тэрэзэу, орэтхэ дэгъоу. Сэ къээзгъэшлагъэу сызышылэм политикэм сыхэхъагъэп. По-литикэр зиллэужыгъор урыс-хэм лупкляу къыралотыкыгъ. Сэ сиполитикэр — силус шхъалэр, гупшысэ гъэнэфа-гъэхэу ситхыгъэхэм аклоцлыс-хэхэрэр ары.

— 2015-рэ Ильэсы-клямкля тхаклохэм ыкли тхылъеджэхэм укызэрафэлылорэр.

— Тхаклохэм, тхылъеджэ-хэми ильэсыкляу тызэхъа-гъэмкля сызэрафэлылорэр псауныгъэ пытэ дахэ хэти ти-лэнэу, тигухэлъхэр къытфэп-сынклэнхэу, тигухэр зэфэкъэб-зэнхэу, зэфэклонхэу сыдыгъуи, тилитератури, щылаклэми за-лэтынэу афэсэлэ.

— Тхъауегъэпсэу, Юныс, уахътэ къыхэпхи, гушылэгъу укызэрэтфэхъугъэмкля.

— Ори ары.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ГЪАШІЭР ЫКІИ ЦЫФЫР

Данэри ащэ, цыри ащэфы,
Мы пшъашъэу ащэрэр къэс-
щэфын.

Ахъщэуи силэм ар къызи-
мыхыкІэ,
Шулъэгъуныгъэм къезгъэ-
хыи.

Орэд

Мы сэмэркъэу орэд псын-
клэр заусыгъэр икІыгъэ я XX-рэ
лэшлэгъум иапэрэ клэпъэныкыу.
Щылаклэм ишъуаши, цыф зэхэ-
тыклэ-хабзэхэри, къэралыгъом
игъэпсыкли нэмыкІ шыпкыагъэх.
Гум гу пэгъохыным мэхъанэ
джыри ратэу, фашлэу зыщалы-
тэрэ охътагъ. Ау уахътэри зы
чыплэ итэп, цылаклэ-псэукІэми
ащ къешлэклыгъэ пстэуми зы-
зэблахъу, зызэрахъоклы.

Непэ «сыда шулъэгъур?»
плэмэ, джэуап икыу къыозы-
тыжыи фэдабэ улукІэжърэп.
Ау «сыда цыфым ифэныкыуа-
гъэр?» — плэмэ, «ахъщэр ары»
къыуалошт. Аужыпкъэм, анахъ
мэфэкл зэхэхъэ инхэм хъохъоу
къычалорэр «ахъщэр бэу
уилэнэу, е шъуилэнэу» зыфило-
хэрэмклэ къырагъажъэ нахъ,
псауныгъэклэ, акыылклэ, амалклэ
— цыфы пэпчъклэ анахъ мэхъанэ
зилэхэмклэ кыкІэу гушы-
лэ къалорэп. Хэти ежъ шлолофэу,
зыклэхъопсэу, зыкІэгулэу, ышъ-
хъэ илпыр ары анахъ имылэмэ
мыхъунэу къыщыхъурэр. Хэти
зэресагъ, обществэри джащ
фэд. «Ахъщэ» нэпэмыкІ зэ-
хэмыхымэ, ахъщэр — ны, ты,
къош, хэгъэгу ыкІи уикъэрар
пэлъытэ гу лымытахэу мэхъу.
Ары, цыфы пэпчъ кыыхэкІы-
жыирэр сыдым фэгъэхыгъэ-
ми, ежъ лыым хэлпыр ары.

Джащ фэд, шулъэгъуныгъэр
зыфэдэр, зыщыщыр пшлэным
пае ар бгъэунэфыгъэу, хэлъ-
хэсър бгъэунэшкІуагъэу кып-
хэмыхъэпагъэмэ, «ашхыми,
ахыми» ныбжыи пшлэщтэп. Ар

Шулъэгъуныгъэм текІоныгъэ уегъэшІы

тхыщтым, уукъонтхыщтым
аныхъэр Іоф уимылэу — ут-
хъэщтэп. Псэ зыпытым хэт-
ми фэсакъ, едэхашІ, джашы-
гъум, кыкІэклоштыр ор-орэу
плэгъушт упшысыжыи ыкыу.

Чэтыушыр къадзыгъэу унэ
пчъэшхо Іупэм упэрэцыхыгъэу,
зэтэлэу Іусым зэ, тіо шхын

*Шулъэгъуныгъэр зыфэдэр, зыщыщыр
пшлэным пае ар бгъэунэфыгъэу, хэлъ-хэ-
сър бгъэунэшкІуагъэу кыпхэмыхъэпа-
гъэмэ, «ашхыми, ахыми» ныбжыи
пшлэщтэп. Ар гум, псэм яІофшІэгъэ мыу-
хыжъэу, ахэм яжыкыащэ зыукъэбзэу,
зыгъэкІэжъэу, акІуачІэ хэзыгъахъоу,
цыфым тэмакІэ къезытэу зэрэщытыр
зэхэпшІэгъэи фае.*

нэмыкІ унагъоу мылкъу зилэу,
«данэр лъапэклэ зыдырэм
ыдэжъ» укъэкІуагъ. Сыда о
мыхэм узэрафэмыдэр?! Такык
зэгъокІ пэпчъ мы упчІэм уимы-
гъэзагъэу шъхъэм лыр дефые.
Кыбгъурэлэ, мыхэм афэдэ бай-
хэм оц фэдабэм алыпс ра-
шъузэ сыд ишыкІэми зызэрэ-
зэтырагъэлпсыхыагъэр. Ау зэхэ-
шлэ гомылухэр кызтемыгъако-
хэу ор-орэу екъухыжъхэзэ,
шыихъ-шыихъэу, ахэм уакыде-
кІокІы, уахэс, уихъопсанэ «щэу»
афэгъэзагъэу. О зыкІи уаныхъ
делэп ыкІи уаныхъ Іаеп ахэм,
уисабыйхэм къафэныкъори ма-
кІэп, ау щымылэм кыыхэкІэу,
хыалыгъу бзыгъэрэ псырэ уибын
щымыкІэмэ уезэгъы. Зыогъэ-
Іэсэжыи, «зыхэр тхъэнхэу, адрэ-
хэр лэнхэу къэхъу». Арэп зэрэ-
щытыр, арэп мы Іофым хэлпыр,
тэр-тэрэу тІуачІэ, тилъэкл-амал
икыоу зэрэзыфэтымыгъэлоры-
шлэрэр ары. Уегупшысэмэ, хэта
зишлугъоу, анахъ тхъэжъэу псэоу
мы чІым тетыр?

— Байхэр арыщтын, тхыамы-
клэр тхыамыкІэжъ зэпытэу кы-
рэкІо ыкІи зытетым тетышт.

Ащыгъум шъосІон, сэ си-
шлэшкІэ, баир — зыгу шу-
лъэгъу илпыр ары. Ухэтми шу-
лъэгъу мы дунай лъапІэр,
щылэныгъэр — тхъэкъэгъэш-
ыгъэр зэкІэ. Пчэдыжъ къэс
уимакъ гушлэ нэплэгъу пэгъох,
умыгырз, умыдыс, умылункІ
шъугъор кыюгуау; кыыхэп-

зэфэхымэх бэшлагъэу, зэшъ-
хъэгъусэх — гукІэ зэпыихэ-
ми. Шъхъэрышъхъэ псэукІэм,
акыыл щымылэ хабзэм, охъ-
тэ итэкъухъаным, бэлэрэгъ
щылаклэм, зыдэмыплъыхыжъ-
зыфэмысакыжыи джары
къатыгъэр. Гугъи, гухэлъи зи-
мылэм зыдымыжъэшлэу ыпшъэ
шлэуабы, армэугъэм ыубы-
тыгъэу. Ау етіани мы зэкІэ
зыфэкложыирэр къэралыгъом
игъэпсыкІ, ихэшъо-унашъу, анахъ
ыналэ зытетыр ары. Цыф
жъугъэхэр ыкІи цыфыр а пстэ-
умэ зэраделорышлэрэр ары
зэфэхысыжыи. Акылыр ма-
фэ къэс нахъ кІако мэхъу —
пхэкІырэм хэгъэхъожыгъуай.
Шу зытэлъэгъужъэу пфэлэщтэп,
тшъхъэ кырыкІоштыи егуп-
шысэрэр бэшхоп.

УзфэгумэкІыжыишъуныр, узы-
фырикъужыи — зыкъэгъэ-
нэжыплэ амалы, джащ пае,
ор-орэу шу зыплэгъужыи ыкІи
уишулъэгъу кІуачІэклэ нэмыкІ-
хэр зылыпщэнхэр, щылэныгъэм
кІэбгъэгъушлэхэу икІэрыкІэу кы-
фэбгъэгъушлэхэр — хэкІыплэ
ыкІи зыкъэгъэнэжыкІэ хабз.
Дунаир зыдунаим кыщыубла-
гъэу, кІэгъэкъон пытэклэ, якъ-
гъэхэр ыкІи кІэтхэр Цыф губ-
зыгъэхэр арыба! Ахэр мыхъу-
гъэмэ, ныбжыи гъатхи кыкІо-
жыиыгъэп, тыгъи кыепсыны-
гъэп, фаби кыэхъужыиыгъэп.
Шлошъхъуныгъэ пытэклэ, якъ-
рар инкІэ, якыыл псыхыагъэклэ,
ящлэгъэ мыухыжъкІэ, яшу-
лъэгъу къэбзэ лъэшкІэ та-
ухъумагъ. Ары. Шулъэгъу иныр
— цыфлэпкъыр зыухъумэу,
лызгъэкІуатэу, зыгъэнасыпи-
шлорэ кІолэшхоу зэрэщытыр
тщыгъупшэ хъуштэп. Шулъэгъур
зыщымакІэм, гур щытхъэрэп.
Ар зыдэщымылэм заохэр къе-
таджэх... Арын фае егъашІэм
адыгэхэм онджэкъ машлор амы-
гъэкІосэным гъунэ лъафэу,
аныхъ сыд иплэгъужыгъори зыщы-
макІэу, зыщымылагъэм, неущрэ
нэфым кІэгъушлэхэу, зыкІи дэ-
мышъхъахъэу, мэшлэпжыиер
фэсакъхэу яжъэм кІоцІащы-
хъэзэ зыкІаухъумэщтыгъэр, пчэ-
дыжыи, мэфакІэм рагъэхъулэ-
жъэу. ЗэкІэми гуи, пси яфэ-
ныкыуагъ. Хэти иакыл, икъэ-
рар, иамал ялытыгъэу гъашІэм
гъогу щыпхырещы. Ау ащ елпы-
тыгъэу пстэури насыпышлэу?!
— Насыпышлэп. Сыда плэмэ
гъашІэр зыфэныкъор Шулъэгъу.
Ар лъэпсэххо зилэ шъхъэлъэгъэ
ин — ары гукъэбзагъэр, гукІэ-
гъур, шыпкыагъэр, псыгъоткІо
зэкІо къабзэу псэр кыпызгъэ-

гум, псэм яІофшІэгъэ мыухы-
жъэу, ахэм яжыкыащэ зыукъ-
эбзэу, зыгъэкІэжъэу, акІуачІэ
хэзыгъахъоу, цыфым тэмакІэ
къезытэу зэрэщытыр зэхэп-
шІэпэгъэн фае. Ащ фэдэ псэ-
лэжыгъэ гуапэр, шулъэгъур
щыліэми ашлэрэп, зыщыщми на-
хыбэр ыгъапэрэп. Сызэра-
халпэрэмклэ, ахэм, сыхъат
зэтеуцогъэ мыкІожъхэу, агу-
хэр дыигъэх: апси, агуи хэ-
мылэу, сыдми джау макІох,
машхэ, агу ежъ япыижъэу,
ефэхыжыгъэу, цу пшъыгъэм
фэдэхэу, сыдми мэлпІэтІэраох...

Гугъэ нэфхэр, гугъэ Іэшлэхэр
адэ? А зэкІэ нахыбэм —
хымэ нэпкъхэу апчыхъэх,
кыыхыпэклэу. Цыфыбэр ренэу

такырыр — гур зыунэкІырэр
ары. ГухэкІми, «чъылагъэм»
мафэ къэс цыфыр нахъ кые-
утІэхсхы: зын кылыфгыгъэх —

кІэжыирэр: шулъэгъур ары
текІоныгъэ озгъэшлэрэр, адрэ
пстэур — пкІэнчъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Псынклалоу гугъуемыллыныгъэр зыхэгъэзыжыгъэн фæе

Лъэхъанэ пэпчъ нэмыклэхэм ахэзымыгъэкълорэ нэшэнэ гъэнэфагъэхэр зыделыгъы ыкли ащ амал кытиты шылэныгъэм щытпэклэкыгъэхэм десэ ахэтхынэу, а охтэ клэклым кыклоцл тизэфыщытыклэхэр зэрэзэхъоклыгъэхэм, тэри зэхъоклыныгъэу тфэхъугъэхэм тишъыпкъэу таригъэгупшысэнэу.

Бэшлагъэ заом ижыкыащэ ащ фэдэу благъэу зызэхэтымышлэжыгъэр. Охтэ кызырыклоп джыдэдэм тызэрытыр. Дунаим кышчытхуэрэм яфэмэбжымы тэри кыттырехъэ. Ау лэпчлэгъанэу тилэхэр кызыфэдгъэфедэхэзэ, чыплэу тызэрытым тыкыкыжыын тлэклышт.

лофхэм язытет хъугъэм экономикэм зыгорэуцтэу зыригъэклушт. Урысыем и Президенттэу Владимир Путинэм Урысыемрэ лэкыб кыралыгъохэмрэ якъэбарлыгъэлэс амалхэм ялыкълэхэм адырилгъэ зэлуклэгъум кышчылауагъэхэм адемыгъэштэн тлэклышт.

Тэ блэкыгъэм пытэу тепхыгъ. Тилоф дэгъоу дгъэцаклэ тшлоигъомэ, тарихъ опытэу шылэм тыкыпкъырыклым фæе. Ау ыпэклэ хэукъоныгъэу ашылауагъэхэр клэтымышлыкыжыгъэху, ахэм ащытыухъэзэ непэ тилофшлэн нахышлоу зэхэтцэн тлэклышт.

Пшъэрылэу тапашъхэ итыр зы: цыфхэм шылэклэ-псэуклэ тэрэз ягъэгъотыгъэныр, щэфаклохэм яфитыныгъэхэр кызухъумэгъэхэр ары. Арэуцтэу хъун зильэклыштэр экономикэм шылауагъэ кытэу зыдгъэпсыклэ ары. Ащ пае гугъуемыллыныгъэу тхэлыр псынклалоу зыхэдгъэзыжыын, зыгорэм тилыгъыным тызэрэщыгъыгъэр лэкыб тшлын, мылькоу тилэр лъэшэу кыдгъэгъунэн фæе. Зи ымышлэу джы хэти щысыжыын ыльэклышт. Сэ сишлошлык, сыдигъуи фэмыдэу непэ цыфхэм загъэчанын фæе.

Ташыц пэпчъ ыужклэ зэплэыкыжыз, лофэу ышлагъэр зэфихысыжыыз, лъэныкыо зэфэшъафхэмклэ кыеклуалэзэ непэ ащ уасэ кырыты. Тикъулыкъу илофшлэнклэ анахъ осэшлоу сэ слытэрэр политикэ, социальнэ гумэклыгъохэр рес-

А гъэхъагъэхэр тэ тшъхэ закыо фэтхыжыгъэхэрэп, ау а пстэуми тэри тахэлэжыагъ. Гъэхъэгъэхохэр тшлыгъэху слоным лофыр тетэп, ау зэрэтфэльэклэу лоф тшлагъэ.

Сыдигъуи фэмыдэу непэ тэ лъэныкыо пстэури кыдэтлытэзэ лофыгъохэм язэшлохын тыкыеклолэн фæе. лофыгъор зыпкъ кыкылыгъэр дгъэунэфын, зэшлохыклэ амалхэр кыдгъотын, теубытагъэ тхэлэу унэшло тэрэзхэм такыфэклон фæе. Апэрэ чэзыоу зэшлотхытхэр дгъэнэфэнхэ фæе.

лофыр тэ кытфэгъэхыгъэмэ, хабзэм лутхэми, цыфхэми кыбархэр алэклэдгъэханху тыхъазыр, анализымклэ тadelэн, тиушэтынхэм яклэхуэхэри алыдгъэлэсын тлэклышт.

Сэ сызэрегупшысэрэмклэ, зэкълэми тигъэгъу рэхъатныгъэ илы, хабзэр кышчыдалытэ тшлоигъу. Арышъ, документхэм таделэжъэн, инструкциихэм тарыгъозэн фæе. Документхэр законхэм адимыштэхэ зыхъуклэ, сыд фэдэ правовой пшъэдэ-кыжыа узэрыгушылэн плэклыштыр?

Тилофшлэн зэрэзэхэщэгъэшт шыклэр законхэм, нэмыкл тхылъхэм ашыгъэнэфагъ. Шапхъэхэм тазыдэхыклэ, хабзэр тэукъо. Ау тэри тишлоигъоныгъэхэм законхэм чыплэ ащабуты тшлоигъу.

Хэбзэ, инструкция гъэнэфагъэхэм атэтэу тилофшлэн зэхэтэцэ. Хэбзэ документхэм уаджэныр зэрэкыным елытыгъэу ар цыфхэм ашломыгъэшлэгъонынклы пшлэхэнэп, ау тикъулыкъу илофшлэнклэ мэхъанэшхо ил.

Сыда непэ мы лофым сыкызыкытегушылэрэр? Экономикэ хэхъоныгъэ тшлынымклэ кыолхъэ тын-лыхыныр пэрыохъушхо мэхушъ ары. Гъэло-

зэрэм нэмыклэу, кыолхъэ тын-лыхыным пэшлуегъэклоным изы амалэу ар зэрэщытыри кыэлогъэн фæе. Урысыем и Президенттэу Владимир Путинэм кыолхъэ тын-лыхыным пэшлуеклорэ лофшлэныр пхъашэу зэхэцэгъэн зэрэфæем пчъагъэрэ игугъу кышлыгъ.

Къуалхъэ къалахыныр е атыныр кызыхэклырэр зэгъэшлэгъэн, тыдэрэ лофшлэни ащ фэдэ зеклуаклэхэр кышчызхамыгъэфэнэу гъэпсыгъэн фæе. Ау къуалхъэ зыштэхэрэм алъэкыоцлэ закыо кыеолоклэ икърэп. Ащ лъапсэу фэху-гъэхэр зэхэфыгъэн фæе.

Сыда кыолхъэ тын-лыхыныр зышчытыр? Ялофыгъохэм язэшлохынклэ хэбзэнчъэу кызыфагъэфедэрэ амалэу ар щыт. Ахъцэ язытырэм илофыгъо зэшлохыгъэ мэху, кылызыхырэми ащ ифедэ хэлъ. Къуалхъэ язытырэм илофыгъохэм язэшлохынклэ ащ нэмыкл хэкыплэ ымыгъотэу кыыхэклы. Ащ пае къуалхъэ ареты.

Учреждением щызэшлаухэрэ лофхэр, ахэмклэ плалэу шылэхэр, фэло-фашлэхэм ауасэ амыгъэнэфагъэ ыкли ахэмклэ кыбархэр цыфхэм алэкламыгъэхъагъэ зыхъуклэ, хэукъоныгъэхэр ашлынхэмклэ, къуалхъэ атынымклэ сыдигъуи лъапсэ шылэшт. Ау кыолхъэ тын-лыхыным уебэныжыын плэклынуу сэлъытэ. Ащ пае законхэм кышылэлытагъэхэр дэх имылэу агъэцкэнхэм аналэ тырагъэтын фæе.

Мыхъо-мышлэхэр кызырэхэдгъэщырэ, ахэм ягъогупэ зэрэпытыбыкылырэ закърор икърэуцтэ, шу пстэуми талыхъун фæе. Мыхъо-мышлагъэу кыыхагъэщыгъэ пчъагъэм елытыгъэу цыфхэм ялофшлэн уасэ зэрэфашырэр тэрэзэп. Нахъ тэрэз хъуштыгъэр уплэкълунхэр зэхэзыщэрэ хэбзэхуымэкло кыулыкъухэм ар зыпкъ кыкылыгъэр зэрагъэшлэгъагъэмэ ары. Сыда цыфхэм лофшлэлэ зыкламыгъотырэр, аркыым пыцагъэ зыклэхъухэрэр, зыклэсымаджэхэрэр, хэта ащ ыгъэгумэклын фаехэр? Ащ фэдэ упчлэхэм джэуап кыаратыжыштыгъэмэ, лофхэр нэмыкл шыпкъэу зэпыфэщтыгъэх.

лофшлэныр зыштыхъухэрэ зэхэсыгъо пэпчъ коллективым дысилэ зэлуклэхэм бюджет мылькур зыпэлауагъахэрэмклэ сышъуапчлы. Специалист пэпчъ лофым дэгъоу шыгъозэн, сыд фэдэрэ упчлы джэуап кыыри-

тыжыын ыльэклын фæеу сэлъытэ. Экономикэм шылауагъэ кыты зыхъуклэ, лофышлэ, специалист, отделым ипашэ пэпчъ лофым зэрегугъурэм елытыгъэу лэжыаплэр кыыратышт. «Ащклэ кыыздешыогъаштэмэ, — ясэлэ силофшлэгъухэм, — лофэу зэшлошъухыгъэр кызыралытэрэ шыклэр, ащклэ шыклэу агъэфедэрэр кыыса-шъулу».

Методикэ шымылэ зыхъуклэ, тэ зымы уасэ еттышъуцтэп.

Технологическэ процессхэр кыыхамыхыгъэхэмэ, производствэм пкыыгъоу кыдыгъэклыштым ыцлэ кыетымылауагъэмэ, ащ инэшанэхэр тымышлэхэмэ, сыдэуцтэу а пкыыгъом уасэ кыеттышъуцта? Ау цыфым тикъулыкъу лофэу зыпылыр ешлэмэ, ушэ-тынхэм, кыэбархэм яугъоин

микэ хэхъоныгъэклэ ихъухъанхэр зэхагъэуцэхэ зыхъуклэ, цыфхэм узхэр кыамыутэлэнхэмклэ лофэу ашлэрэм, щэфаклохэм яфитыныгъэхэр кыызэраухъумэрэм, гыомылапхъэхэм фашлэу ялэм, чыплэхэм ящынэгъончъагъэ яхылылэгъэ кыэбарлыгъэлэс материалхэр зэрамыгъэфедэрэр мытэрэзэу сэлъытэ. Ащ фэдэ гугъуемыллыныгъэм кыыхэклэу хабзэм лофышлэхэм упчлэу — «Санитар-эпидемиологиём ыльэныкыо-клэ лофхэр зышылдэй е зышылдэгъу чыплэм нэгырэ тхъапша щыпсэурэр?» зыфэплоштым джэуап кыыратыжышъуцта?

Ау зэпахырэ узхэм зызаушъомбгъуклэ, ошлэ-дэмышлэ тхъамыклагъо кызыхъуклэ, политикэ лофхэм ахэр арапхык. лэутлэхэр тшлэу, «сыдэуцтэу лофыр ащ нэдгъэсыгъа?» тлоу тыкыежъэ.

Кыэралыгъо институтыбэ гупчэм зэремыпхыгъэм, ялофшлэн гъунэ зэрэламыфырэм кыыхэклэу, кыолхъэ тын-лыхыным ахэр хэцагъэ хъунхэм ищынагъо шылэ мэху.

Сыд фэдэрэ кыулыкъуи илофшлэн шъхэихыгъэу зэхичэн, ащ иположениехэм экономикэ процессхэр, нэмыкл кыулыкъу лофтхъабзэхэр кыа-

Тэ блэкыгъэм пытэу тепхыгъ. Тилоф дэгъоу дгъэцаклэ тшлоигъомэ, тарихъ опытэу шылэм тыкыпкъырыклым фæе. Ау ыпэклэ хэукъоныгъэу ашылауагъэхэр клэтымышлыкыжыгъэху, ахэм ащытыухъэзэ непэ тилофшлэн нахышлоу зэхэтцэн тлэклышт.

ыкли нэмыкл лофхэм уахътэу апэлуйгъэхъащтыр, шэпхъэ зыклым тетэу а лофшлэным уасэ фишлынымклэ илэпэлэсэнныгъэ зынэсын фаер ыгъэнэфэнхэ фæеу хъушт. Ащ фэдэ еклопаклэм кыолхъэ тын-лыхыныр щегъэзые, лофышлэхэр зэфегъадэх.

Арышъ, ыпшлэклэ кызырэщыслогъагъэу, тклуачлэ, методикэхэр, технологиэхэр зэтхыплэшт лофыр зыфэдэр икыоу дгъэнэфэн фæе.

Гухэк и нахъ мышлэми, джыдэдэм цыфхэм лъэшэу зыцагъэчанын фæе лъэхъаным гугъуемыллыныгъэ ятлэгъуллэгорэр. Ау кыэлогъэн фæе клэцакло зыфэхъухэрэ лофми загъорэ зэрэтеклауадэхэрэр. Ащ фэгъэхыгъэу сыгу кыэкыжыы клалэ горэм псэуплэм изэтэгъэпсыхъан епхыгъэ лофыгъохэмклэ чыплэ администрациём ипашэ дэгъушылэ зэрэшлоигъагъэр. Гупшысэ гъэшлэгъонхэр ащ кыырилотыкыштыгъэх.

Псэуплэм дэсхэм япроценти 5 — 7-р ары нылэп хэклэхм ядэщынклэ зэзэгъыныгъэ адэ-зышыгъагъэр, адрэ процент 95-мэ хэклэхэр тыдэ ахышты? Хэклым илушын чыплэ мэхъанэ зилэ лофыгъохэм зэрахъхэрэм емылытыгъэу, чыплэ зыгъэло-рышлэжынымыклэ кыулыкъухэм ялыкълэхэм лофым хэкыплэ кыфагъотыным ычылпэклэ ягубж зымыгъэгупсэфыхэрэ клалэм тыракъутагъ. Ащ фэдэ хъоу маклэп кызырэхэклырэр.

Сэ сыгу кыео цыфхэм шылаклэу ялэм, зыщыпсэухэрэ чыплэхэм ящынэгъончъагъэ афэгъэхыгъэ кыэбарлыгъэлэс материалхэр зыкли хабзэм лутхэм непэ зэрамыгъэфедэрэр. Чыплэм исоциальнэ-эконо-

щылэлытэгъэн фæе.

Сэ пащэу сызэрэщытым елытыгъэу лофшлэным лутхэм дунэеплыкылау ялэм, лэпэлэсэнныгъэу ахэлым мэхъанэшхо есэты. Псышхокуитлу зы псыхъом зыхэлъадэклэ, ар нахъ шъуамбгъо, нахъ куу зэрэхъурэм фэдэу, лофшлэлэм тыщызэгурылоным, зэдэдгъэштэным, зэдытигъэхъылыр кыддэхъуным пае цыхъэ зэфэтшлыжыным мэхъанэшхо илэу сэлъытэ. Хэбзэнчъэ зеклуаклэхэм ашъхэ кытхынуу тызэрэплым, ахэр зэрэчлэтымышъафэхэрэм, тызэгурыло зэрэтшлоигъом нахъ пытэ, нахъ лъэш тешы.

Иклэхуым кыасло сшлоигъу зыпкъ итэу хэхъоныгъэ зэрэтшылшт программэ кыхэтхым зэрэфæер. Сыдигъуи фэмыдэу непэклэ ищылэгъэ дэдэу щыт плэлэ кыхъэм е плэлэ блэгъэм ателытэгъэ стратегие кыхэхыгъэныр. А программэм ипчгъу итын фаехэр ежъ цыфымрэ ар зыгъэгумэклырэ лофыгъохэмрэ ары.

Тызэсэгъэ гъогум непэ тыдэхын фæеу сэлъытэ. «О ухэт, узэхэтхъуаклуа е узэхэтхъуаклуа?» тлоныш тызэупчлыжыын фæе. Гъэпсын лофым тыщызэкъоу-цомэ, сыд фэдэ санкции, сыд фэдэ клуачлы тэрклэ щынэгъо-штхэл.

АДЖЫРЭ Аслъан.

Псауныгъэм икъэхъумэнклэ федеральнэ бюджет учреждениеу «Адыгэ Республикэм кыбзэныгъэмрэ эпидемиологиёмрэклэ и Гупч» зыфилорэм иврач шъхъал, медицинэ шлэныгъэхэмклэ доктор, профессор.

Тилофшлэн зэрэзэхэщэгъэшт шыклэр тэрэзэу итхъухъэу, клэхуэр зэфэтхысыжыгъэху, кыэбархэр хэбзэ лэшъхэтетхэми, цыфхэми алыдгъэлэсэу зедгъэсэн фæе. Тилофшлэнклэ мыщ фэдэ шапхъэхэм тызэрарыгъуазэрэм нэмыклэу, кыолхъэ тын-лыхыным пэшлуегъэклоным изы амалэу ар зэрэщытыри кыэлогъэн фæе.

публикэм кызыримишъухъагъэхэр ары.

Зэпахырэ узхэр цыфхэм кыамыгъэутэллэгъэнхэмклэ лофхэр джыдэдэм зыпкъ итых, а уз щынэгъо дэдэхэр кытлымылысынхэмклэ Таможеннэ Союзым лофышхо дэтшлагъ. Зипсауныгъэ изытет ыгъэгумэклы-хэрэр иклэрыклэу ауплэкълужыгъэхэти, эпидемиологиём ыльэныкыоклэ республикэм гумэклыгъо зэримылыр, Эболэр кызырэмывутэллагъэр нафэ кыэхъугъ.

рышлэнымклэ сыда апэ итын фаер? Ежъ лофым нахы технологическэ инструкциихэр апэ рагъэшын фæе. Ащ фэдэу зымыхъуклэ, клэху тэрэзхэми, тилофшлэн шъхэихыгъэу ядгъэлэгъунми ташыгъын тлэклышт.

Тилофшлэн зэрэзэхэщэгъэшт шыклэр тэрэзэу итхъухъэу, клэхуэр зэфэтхысыжыгъэху, кыэбархэр хэбзэ лэшъхэтетхэми, цыфхэми алыдгъэлэсэу зедгъэсэн фæе. Тилофшлэнклэ мыщ фэдэ шапхъэхэм тызэрарыгъа-

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «2014-рэ илъэсымкӀэ ыкӀи 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу палъэкӀэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехыылагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2014-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 26-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «2014-рэ илъэсымкӀэ ыкӀи 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу палъэкӀэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехыылагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 20-м аштагъэу N 252-р зытэтэу «2014-рэ илъэсымкӀэ ыкӀи 2015-рэ, 2016-рэ илъэсхэм ячэзыу палъэкӀэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехыылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2013, N 12; 2014, N 3, 7, 10, 12) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) а 1-рэ статья иа 1-рэ лахъ мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«1. 2014-рэ илъэсымкӀэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет мыщ фэдэ гъэпсыкӀэ илэнэу гъэнэ-фэгъэнэу:

1) пстэумкӀи Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет сомэ мин 13617810.9-рэ хахъо илэнэу къырадзэ, ащ хэхъэх сомэ мин 6738490.3-рэ хъурэ хэбзэлахъ ыкӀи мыхэбзэлахъ хахъохэр, сомэ мин 6879320.6-у хъатырэу къалэкӀэхьащтыр;

2) пстэумкӀи Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет хъарджэу сомэ мин 14832988.7-рэ ышӀынэу;

3) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет сомэ мин 1215177.8-м фышыкӀэнэу.»;

2) я 7-рэ статья ия 4-рэ лахъ хэт пчъагъэу «1378561.6-р» пчъагъэу «1377569.3-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

3) я 9-рэ статья:

а) ия 5-рэ лахъ иапэрэ абзац хэт пчъагъэу «2884767.3-р» пчъагъэу «2873898.3-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

б) я 5-рэ лахъым ия 5-рэ пункт хэт пчъагъэу «2519126.1-р» пчъагъэу «2512026.1-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

в) я 5-рэ лахъым ия 10-рэ пункт хэт пчъагъэу «69272.2-р» пчъагъэу «65503.2-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

г) я 9-рэ лахъым хэт пчъагъэу «540757.8-р» пчъагъэу «540249.1-кӀэ» зэблэхъугъэнэу;

4) гуадзэу N 4-м исатырэу «817 Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Администрациерэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ» зыфилорэм ыуж сатырэу «818 Адыгэ Республикэм ЗАГС-хэмкӀэ и ГъэлорышлӀа» зыфилорэр хэгъэхьыгъэнэу;

5) гуадзэхэу N 1-р, 5-р, 8-р, 10-р, 12-р, 14-р, 16-р, 18-р, 22-р, 24-р, 27-р мы Законом игуадзэхэу N 1-м, 2-м, 3-м, 4-м, 5-м, 6-м, 7-м, 8-м, 9-м, 10-м, 11-м адиштэу къэтыжыгъэнхэу.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхъурэр Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2014-рэ илъэс
N 369

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иунашъу

ОшӀэ-дэмышӀэ лофхэмкӀэ режимыр техыжыгъэным ехыылагъ

1994-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 21-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 68-р зытэтэу «Чыюпс, техногеннэ нэшанэ зилэ ошӀэ-дэмышӀэ тхьамыкӀагъохэм цыфхэмрэ чыплӀэхэмрэ ащыухъумэгъэнхэм ехыылагъ», Урысые Федерацием и Правительствэ 2003-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м ышыгъэ унашъоу N 794-р зытэтэу «ОшӀэ-дэмышӀэ лофхэр къэмыгъэхъугъэнхэмкӀэ ыкӀи ахэм къыздахьыхэрэр дэгъэзыжыгъэнхэмкӀэ къэралыгъо системэ зыкӀым ехыылагъ», Адыгэ Республикэм и Законэу 1999-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 30-м аштагъэу N 123-р зытэтэу «Чыюпс, техногеннэ

нэшанэ зилэ ошӀэ-дэмышӀэ тхьамыкӀагъохэм Адыгэ Республикэм чыпсэхуэрэмрэ ичыплӀэхэмрэ ащыухъумэгъэнхэм ехыылагъ» зыфилохэрэм адиштэу:

ОшӀэ-дэмышӀэ тхьамыкӀагъохэр къэмыгъэхъугъэнхэмкӀэ ыкӀи ахэм къыздахьыхэрэр дэгъэзыжыгъэнхэмкӀэ къэралыгъо системэ зыкӀым Адыгэ РеспубликэмкӀэ ичыплӀэ подсистемэ ыкӀуачӀэхэмрэ гъэлорышӀэнымкӀэ икӀулыкӀухэмрэ апае ошӀэ-дэмышӀэ лофхэмкӀэ режимэу Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ 2014-рэ илъэсым бэдзэогъум и 10-м ышыгъэ унашъоу N 123-р зытэтэу «ОшӀэ-дэмышӀэ лофхэмкӀэ режи-

мым техыжыгъэным ехыылагъ» зыфилорэмкӀэ агъэуцугагъэр (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2014, N 7) Адыгэ Республикэм цытехыжыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
мэзаем и 2, 2015-рэ илъэс
N 10

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым гъэтхапэм и 17-м ышыгъэ унашъоу N 55-р зытэтэу «2014-рэ илъэсым общественнэ лофшӀэнхэр гъэцӀэкӀгъэнхэм ехыылагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешӀы:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым гъэтхапэм и 17-м ышыгъэ унашъоу N 55-р зытэтэу «2014-рэ илъэсым общественнэ лофшӀэнхэр гъэцӀэкӀгъэнхэм ехыылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2014, N 3) зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, мыщ голь гуадзэм диштэу гуадзэу N 1-р къэтыжыгъэнэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 22-рэ, 2015-рэ илъэс
N 3

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2015-рэ илъэсым щылэ мазэм и 22-м ышыгъэ унашъоу N 3-р зытетым игуадз

«Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым гъэтхапэм и 17-м ышыгъэ унашъоу N 55-р зытетым игуадзэу N 1-р

2014-рэ илъэсым общественнэ лофшӀэнэу агъэцӀэкӀэштхэр

Административнэ-чыплӀэ единицэхэр	Нэбгырэ пчъагъэу общественнэ лофшӀэнхэм ахэлэжьэщтыр	Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет общественнэ лофшӀэнхэм язэхэщэн пае мылькоу къыщыдӀалытагъэр (сомэ мин)
Мыекъопэ республикэ къэлэ коир	206	228,850
Адыгэкъэлэ республикэ къэлэ коир	104	80,313
Джэджэ районыр	128	391,150
Кошхъэблэ районыр	65	37,185
Красногвардейскэ районыр	116	211,800
Мыекъопэ районыр	400	190,800
ТэхъутэмыкӀое районыр	95	209,613
Теуцожь районыр	111	198,100
Шэуджэн районыр	75	120,362
ПстэумкӀи	1300	1668,173

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 94-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм икӀлӀэцӀыкӀу ыгъыплӀэхэу, муниципальнэ кӀлӀэцӀыкӀу ыгъыплӀэхэу джыри еджаплӀэм мыкӀохэрэм гъэсэнэгъэ языгъэгъотыхэрэр ясабийхэм къазерадекӀокыхэрэм пае ны-тыхэм гурытымкӀэ пкӀэу атырэм ехыылагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

2012-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 29-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 273-р зытэтэу «Урысые Федерацием гъэсэнэгъэ зрашарагъэгъотырэм ехыылагъ» зыфилорэм ия 65-рэ статья ия 5-рэ лахъ, Адыгэ Республикэм и Законэу 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 27-м аштагъэу N 264-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэ зрашарагъэгъотырэм ехыылагъ» зыфилорэм ия 2-рэ статья ия 2-рэ лахъ ия 14-рэ пункт адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешӀы:**

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Каби-

нет 2014-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 94-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм икӀлӀэцӀыкӀу ыгъыплӀэхэу, муниципальнэ кӀлӀэцӀыкӀу ыгъыплӀэхэу джыри еджаплӀэм мыкӀохэрэм гъэсэнэгъэ языгъэгъотыхэрэр ясабийхэм къазерадекӀокыхэрэм пае ны-тыхэм гурытымкӀэ пкӀэу атырэм ехыылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2014, N 4) мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 2-рэ пунктым хэт пчъагъэу «887»-р пчъагъэу «924»-кӀэ зэблэхъугъэнэу;

2) гуадзэм ия 3-рэ пункт гушыӀэхэу «щылэ мазэм и 1-м ехъулӀэу» зыфилохэрэр хэгъэкӀыжыгъэнхэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу ыкӀи 2014-рэ илъэсым Юныгъом и 1-м къыщегъэжьагъэу правэм ылъэныкӀокӀэ азыфагу илэ хъугъэ зэфыщытыкӀэхэм альӀэсы.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 29-рэ, 2015-рэ илъэс
N 8

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 4-м ышыгъэ унашъоу N 1165-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ икӀэралыгъо граждан къулыкӀушӀэхэм лофшӀаплӀэм зэрэщызекӀонхэ фэе шапхъэхэр къызэрэдалытэрэм лыплӀэрэ, ахэм азыфагу къитэдджерэ зэмызэгъыныгъэхэр дэзыгъэзыжырэ комиссием ехыылӀгъэ Положениер ухэсыгъэным ехыылагъ» зыфилорэм зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Президент 2010-рэ илъэсым чъэпыогъум и 15-м ышыгъэ Указэу N 108-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо граждан къулыкӀушӀэхэм лофшӀаплӀэм зэрэщызекӀонхэ фэе шапхъэхэр къызэрэдалытэрэм лыплӀэрэ, ахэм азыфагу къитэдджерэ зэмызэгъыныгъэхэр дэзыгъэзыжырэ комиссиехэм яхыылагъ» зыфилорэм диштэу гъӀэпсыгъэным фэш **унашъо сэшӀы:**

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ икӀэралыгъо граждан

къулыкӀушӀэхэм лофшӀаплӀэм зэрэщызекӀонхэ фэе шапхъэхэр къызэрэдалытэрэм лыплӀэрэ, ахэм азыфагу къитэдджерэ зэмызэгъыныгъэхэр дэзыгъэзыжырэ комиссием ехыылӀгъэ Положениеу Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ 2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 4-м ышыгъэ унашъоу N 1165-р зытетымкӀэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2013, N 1; 2014, N 2, 5, 7, 11) зэхъоклыныгъэ фэшлыгъэнэу, я 15-рэ пунктым иа 1-рэ подпункт

иятӀонэрэ гушыӀэхыгъэ гушыӀэхэу «мы Положением ия 15.1-рэ, ия 15.2-рэ пунктхэм къащыдӀалытагъэхэр хэмытхэу» зыфилохэрэр хэгъэхьыжыгъэнхэу.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Министрэу МЭРЭТЫКЪО Рустем

къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 30, 2015-рэ илъэс
N 76

КУШЪХЪЭФЭЧЪЭ СПОРТЫР

Елизаветэ мастерыцлэр кыдыхыгъ

Адыгеим кушъхъэфэчъэ спортымклэ игъэхъагъэхэм ахэхъо. Урысыем изэнэкъокъоу трекемклэ Санкт-Петербург шыклуагъэм Елизавета Ошурковам ящэнэрэ чыплэр кышыдыхи, Урысые Федерацием ихъшыпыкыгъэ командэ аштагъ.

Спортсменкэхэм трекем километри 3-р кызыщаклум, Елизавета Ошурковам дышъэ медалым пэблэгъагъ. Аужырэ нэгъэуплэлэгъухэм теклоныгъэр шуахыгъ.

Купым хэтхэу спортсменкэхэр

тхъаумафэм Санкт-Петербург зыщызэнэкъокъухэм, я 5-рэ чыплэр Е. Ошурковам кыфагъэшъошагъ. Тиспортсменкэ тренерэу Алексей Войновым егъасэ.

Адыгэ Республикэм кушъхъэфэчъэ спортымклэ иклэлэцкыкы-

ныбжыкыкы спорт еджаплэ идиректорэу Анатолий Лелюк кызыэрэтилуагъэу, Елизавета Ошурковам илэпэлэсэныгъэ хигъэхъонымклэ ишъыпкъэу юф зыде-шлэжы. Урысыем спортымклэ имастер хъугъэ, хэгъэгум кушъхъэфэчъэ спортымклэ ихъшыпыкыгъэ командэ аштагъэу лэкыб хэгъэгухэм ащыкылошт зэлуклэгъухэм зафегъэхъазыры.

Сурэтым итыр: Елизавета Ошурковам сэмэгумклэ апэрэу цыт.

ДЗЮДО. КЪЫБЛЭМ ИЗЭЮКЛЭГЪУХЭР

Ижевскэ агъэклоштхэм якъыхэхын

Урысыем и Къыблэ дзюдомклэ изэнэкъокъоу Мыекъуапэ шыклуагъэм ильэс 21-м нэс зыныбжэ клалэхэр, пшъашъэхэр хэлэжъагъэх. Бэнэклум 140-рэ апэрэ чыплэхэм афэбзнагъ.

Адыгеим шыщ пшъашъэхэм хагъэунэфыкырэ чыплэ 4 кыдахыгъ. Дарья Ищенко, кг 48-рэ, Къыблэ шюльырым идышъэ медаль кыфагъэшъошагъ. Къэлэбый Рузанэ, кг 52-рэ, ятлонэрэ хъугъэ. Юлия Мартюшева, кг 57-рэ, Надежда Лощман, кг 63-рэ, ящэнэрэ чыплэхэр къахыгъэх.

Тиреспубликэ зыщызыгъэсэрэ клалэхэм зы чемпион къахыкыгъ. Сардион Липаридзе, кг 73-рэ, хэпшыкыкы илэпэлэсэныгъэ хегъахъо, спорт унагъом зэрэщапурэр бэнэплэ алырэгъум кышъеушыхъаты. Пэшо Алай, кг 55-рэ, Мерэм Дамир, кг 55-рэ, Шыгушэ Амир, кг 66-рэ, Адонис Парфиров, кг

100-м къехъу, ящэнэрэ чыплэхэр кыдахыгъэх. Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэ бэнаклохэм, тренер-клэлэегъаджэхэу зыгъасэхэрэм ацлэхэр кыетлохэзэ, ягъэхъагъэхэм зэрахагъэхъоштым тицыхъэ тель. Сергей Шутов, Роман Оробцов, Нэпсэу Бислан, Хъакурынэ Дамир, Игорь

Вержбицкэр, Адзынэ Алай, Бастэ Сэлым, Хъаклэко Чэтиб, Хъэшхуанэкъо Айвар тиныбжыкыкыхэм япащэх.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Бастэ Сэлым тызэрэцигъэгозагъэу, Урысыем иклэух зэнэкъокъу гъэтхэпэ мазэм и 4 — 8-м Ижевскэ шыкылошт. Ильэс 21-м нэс зыныбжхэр алырэгъум шызэлуклэштых. Мыекъуапэ шызэхашъгъэ зэлуклэгъухэм апэрэ чыплэищыр къащыдэзыхыгъэ клалэхэр, апэрэ чыплэитлур къащызыхыгъэ пшъашъэхэр Ижевскэ агъэклоштых. Урысыем испорт обществэу «Динамэм», нэмыкыкыхэм язэнэкъокъухэм гъэхъагъэ ащызышыгъэхэр Урысыем иклэух зэлуклэгъухэм ахагъэлэжъэштых. Адыгеим ибэнаклохэу Бастэ Исламрэ, кг 90-рэ, Таус Асфаррэ, кг 66-рэ, Ижевскэ щянэкъокъуштых.

Тигуапэу кыхэтэгъэщых Урысыем изаслуженнэ тренерэу Нэгъуцу Джамболэт Туапсэ щигъэсэрэ ныбжыкыкыхэр. Ацумыж зэшыхэу Казбекрэ Азматрэ, нэмыкыкыхэм Урысыем имедальхэр Ижевскэ кышъахын алъэкышт.

Сурэтым итыр: дзюдомклэ клалэхэр мэбанэх.

ВОЛЕЙБОЛ

Хэлажъэрэр нахыбэ хъушт

Мыекъуапэ волейболымклэ изэнэкъокъу команди 8 хэлэжъагъ. 2014-рэ ильэсым аублэгъэ зэлуклэгъухэр тхъаумафэм аухыгъэх. Апэрэ чыплэр «Псауныгъэм» кыдыхыгъ.

Адыгэ Республикэм волейболымклэ ифедерацие, Мыекъуапэ иадминистрации физкультурэмрэ спортымрэкэ икомитет, къалэм иволейбол клубэу «Динамо-МГТУ-р» клэщакло фэхъухи, хульфыгъэхэм азыфагу зэлуклэгъухэр волейболымклэ зэхашагъэх.

Финалым «Вертикалымрэ» «Псауныгъэмрэ» щызэнэкъокъугъэх. Пчъагъэр 3:1-у «Псауныгъэм» теклоныгъэр кыдыхыгъ. Ныбжыкыкыхэр зыхэт командэу «Юностым» ящэнэрэ чыплэр ихыгъ.

Мыекъуапэ иадминистрации физкультурэмрэ спортымрэкэ икомитет итхъаматэу Дмитрий Щербаневыр, волейбол клубэу «Динамо-МГТУ-м» итренер шъхалэу Павел Зборовскэр, Адыгеим волейболымклэ ифедерацие итхъаматэу Андрей Шопиныр, фэшъафхэри зэхашъэм кышыгушылагъэх. Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым зэнэкъокъур дэгъоу шыклуагъэу зэклэми алытагъ. Волейболым ныбжыкыкыхэр пыцэгъэнхэмклэ ащ фэдэ зэлуклэгъухэр тыщыклагъэх.

«Динамо-МГТУ-м» волейбол щешлэхэрэр командэхэм ахэгошагъэхэу зэнэкъокъум хэлэ-

жъагъэх. Къошк Руслан «Вертикалым» щешлагъ. Сэнаушыгъэ зыхэлъ ныбжыкыкыхэр командэхэм ахэтхэу ащ елытэ. Мыекъуапэ иволейбол командэу Урысыем изэнэкъокъу щешлэрэм Адыгеим щапугъэ клалэхэр нахыбэ хъухэу щешлэнхэмклэ, гъэхъагъэ ашынымклэ зэнэкъокъухэр тапэкли зэхашэштых.

Мыекъуапэ изэнэкъокъу хагъэунэфыкырэ чыплэхэр кышъыдэзыхыгъэхэм зэхашаклохэр афэгушулагъэх, шульафтынхэр аратыжыгъэх, нэпэпл сурэтхэр атырахыгъэх.

Сурэтым итыр: хагъэунэфыкырэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэр.

СПОРТСМЕН, ТРЕНЕР АНАХЪ ДЭГЪУХЭР

Къэлэ паркым щафэгушулагъэх

Адыгэ Республикэм испортсмен ыкли итренер анахъ дэгъухэу 2014-рэ ильэсым кыхахыгъэхэм блэкыгъэ шэмбэтым афэгушулагъэх. Олимпиадэ джэгунхэр Шъачэ

кызыщызылаухыгъэхэр ильэс зэрэхъугъэм Мыекъуапэ шыкылогъэ зэлуклэгъур фэгъэхыгъагъ.

Спортсменхэмрэ тренерхэмрэ язэхашъэ

ехыллэгъэ тхыгъэхэр тигъэзет кышыхэтыуыттых.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхъышагъэр ыкли кыдэзыгъэкырэ:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ юфхэмклэ, лэкыб кэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэм адырлэ зыхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкыж зыхырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын юфхэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыкли зэлы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэорышлэп, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэклэмкли

пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 259

Хэутыным узчыкылтхэнэу шыт уахъэр Сыхъагъэр 18.00 Зыщыкылтхэгъэхэ уахъэр Сыхъагъэр 18.00

Редактор

шъхалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхалэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэкъо Саид

Пшъэдэкыж зыхырэ секретары

Гъогъо Зар